

Dental Terminoloji ve Ağız Boşluğu Anatomisi

Prof. Dr. Mustafa Zortuk

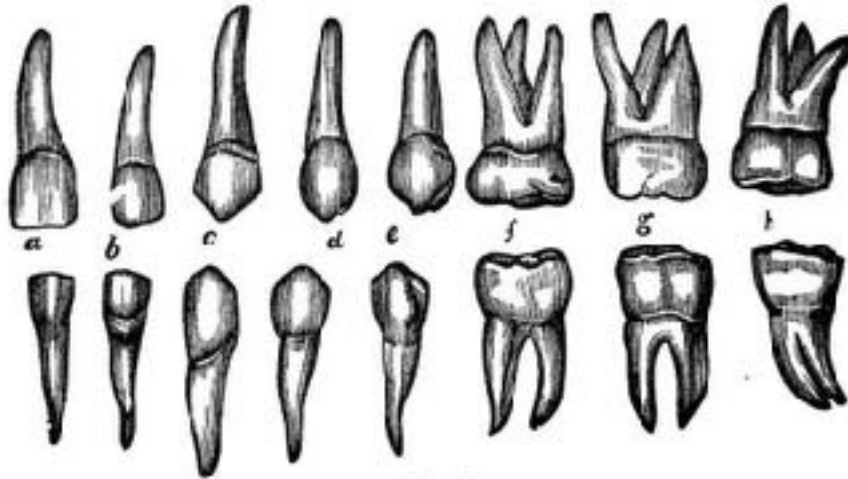

Fig. 27.

Dişlerin İşlevleri

- * Çiğneme,
- * Yutkunma,
- * Estetik,
- * Konuşma,
- * Psikolojik Kriterler
- * Sosyolojik Kriterler

Beslenme

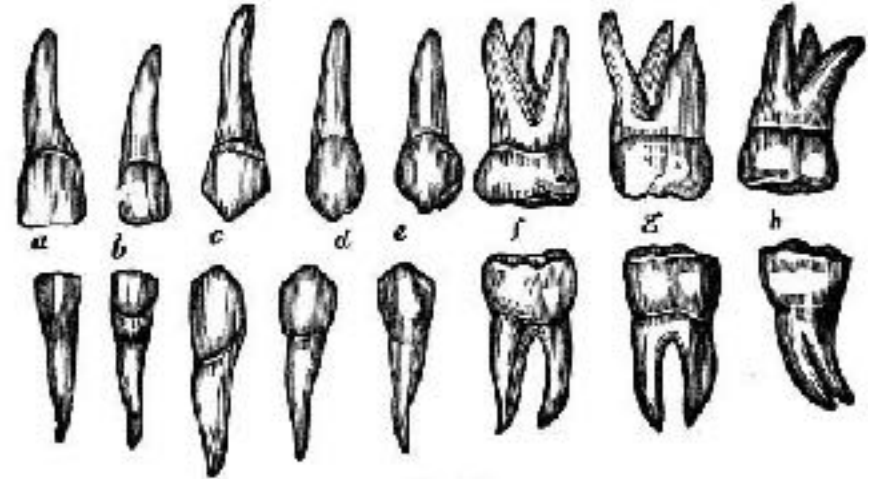

Fig. 27.

Alt çene kemiği Latince « Mandibula » olarak adlandırılır ve tek parça at nalı şeklinde bir yapısı vardır

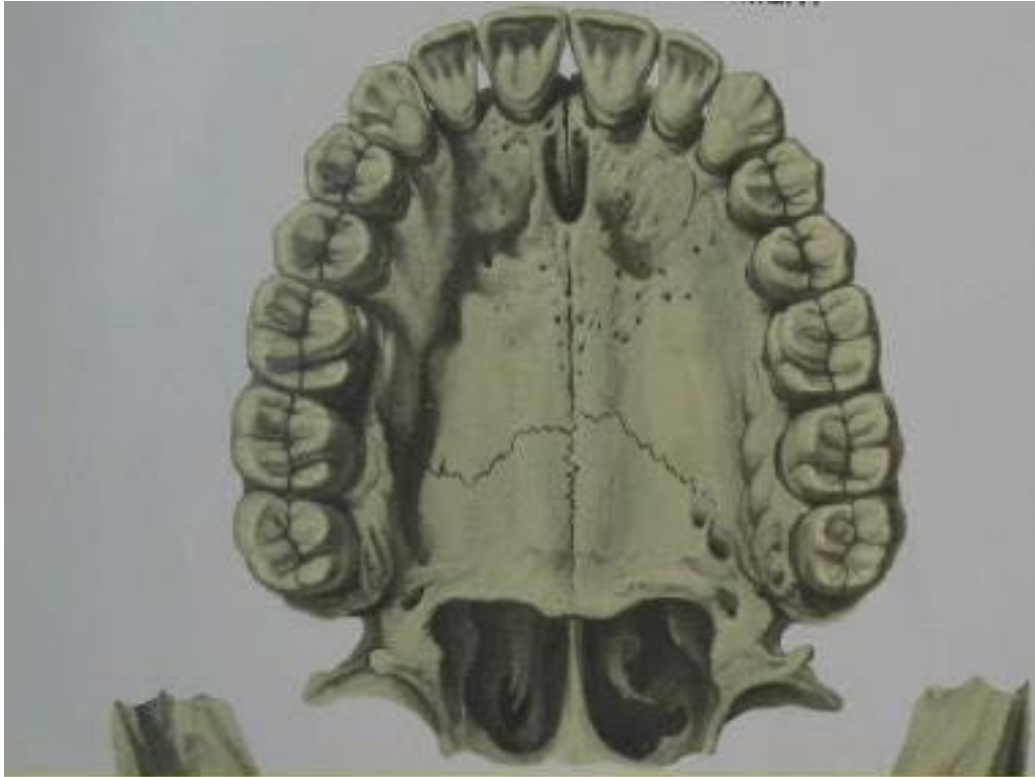
Mandibüler:

Alt çene
kemiğine ait,
Alt çene
kemiğiyle ilgili

Örnek :
mandibüler kanal
mandibüler
diş

Üst çene kemiği ise «Maksilla» olarak adlandırılır. İki parçadan oluşur ve bu kemikler orta hatta (sutura palatina media) birleşir

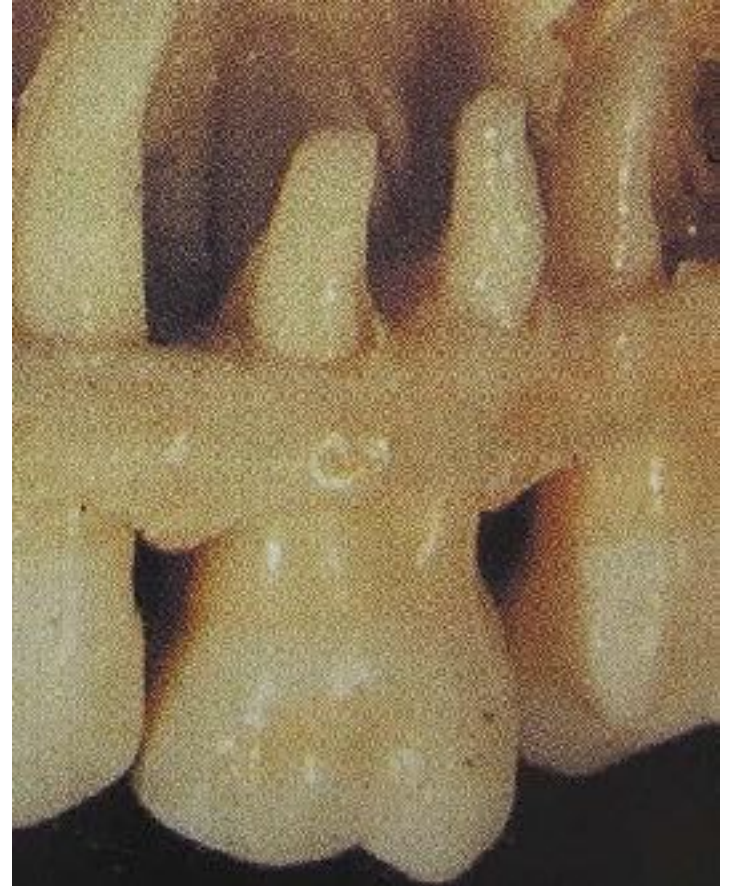
Maksiller:
Üst çene
kemiğine ait,
Üst çene
kemiğiyle ilgili

Örnek: *
maksiller sinus
* maksiller
diş

Dişler çene kemiklerinde «alveolar kemik (pars alveolaris)» bölümüne yerleşir

Alveolar kemikteki dişlere ait boşluklara “alveolar boşluk (alveolus dentis)” denir. Dişler “periodontal ligament veya periodontal membran” ile kemiğe bağlanır

Dişlenme Dönemleri

Süt Dişleri (dentes decidui)

SÜREKLİ
DİŞLER
(dentes
permanentes)

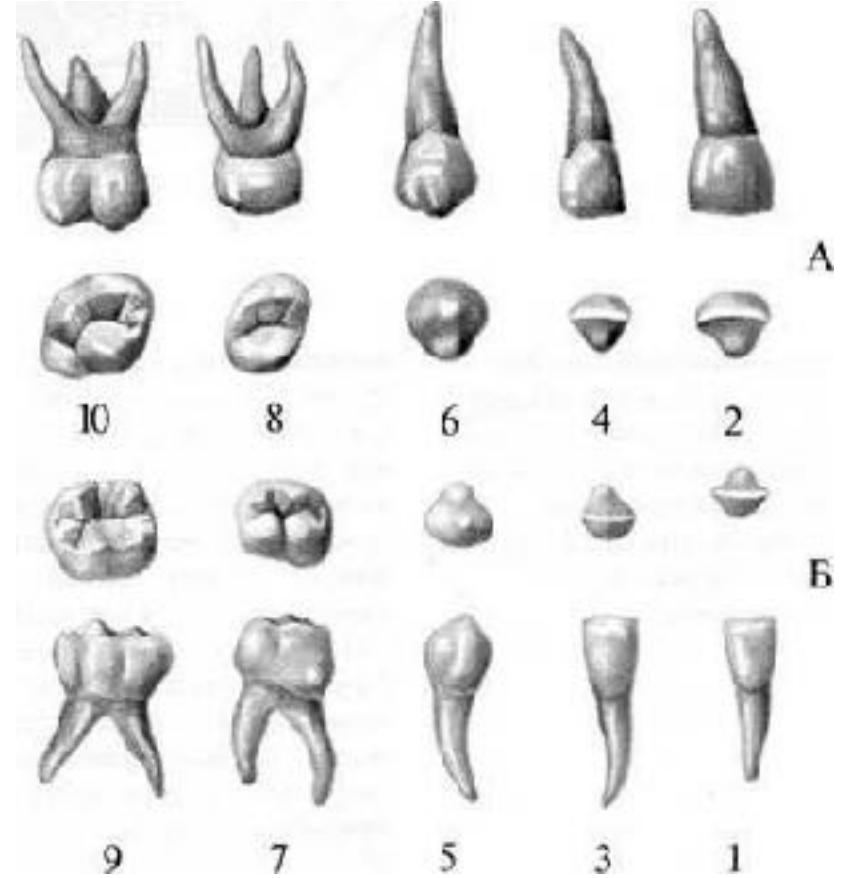
Süt

Dişleri İntrauterin 6.
haftasında oluşur.

İntrauterin 3 – 4. ayında
şekillenir.

Doğumdan sonraki
6-7. ayda ağızda
görülür.

Süt dişi arki 2 yaşında

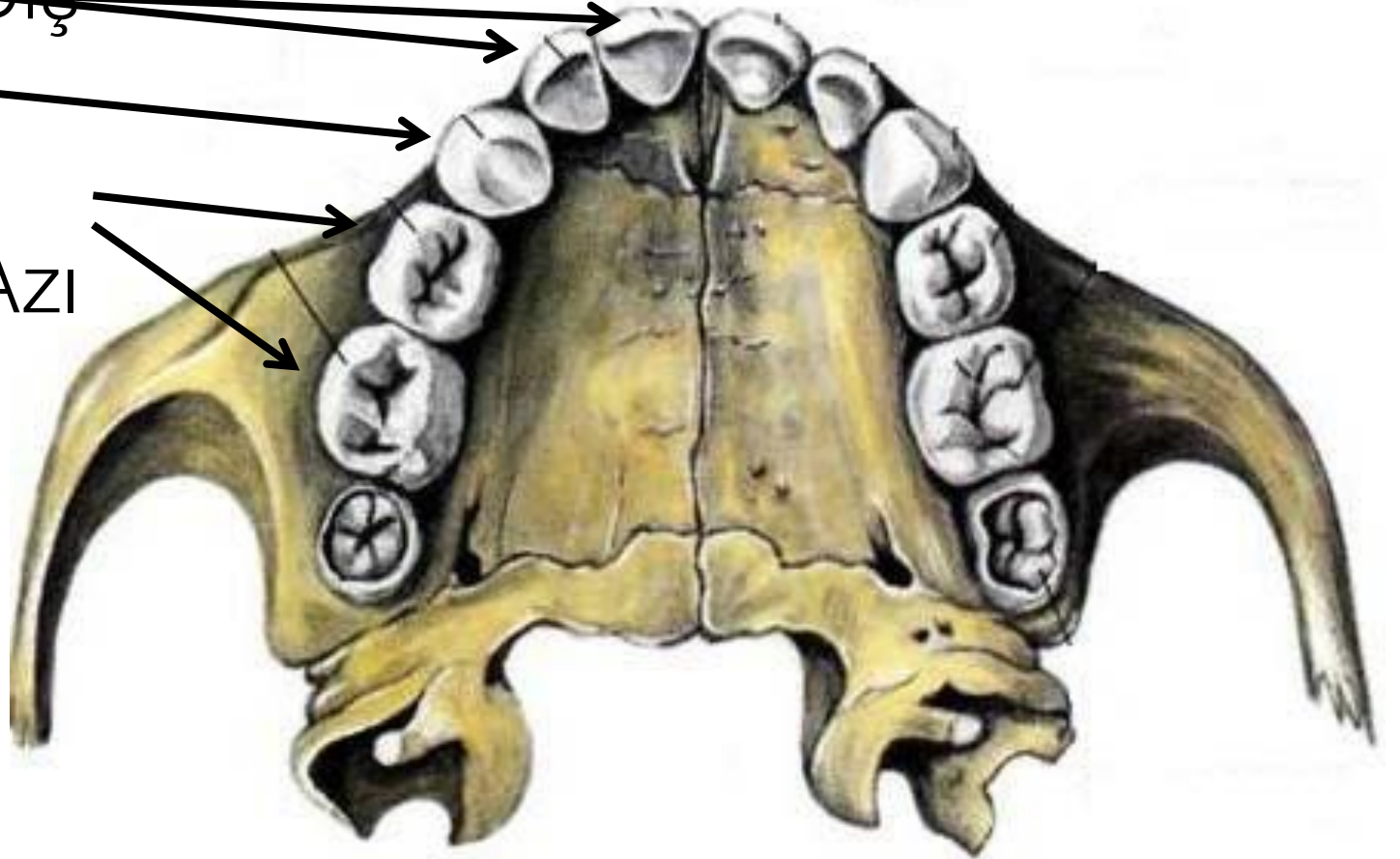

Süt Dişleri

4 Kesici Diş

2 Köpek
Dişi

4 Büyük Azı
Dişi.

Sürekli

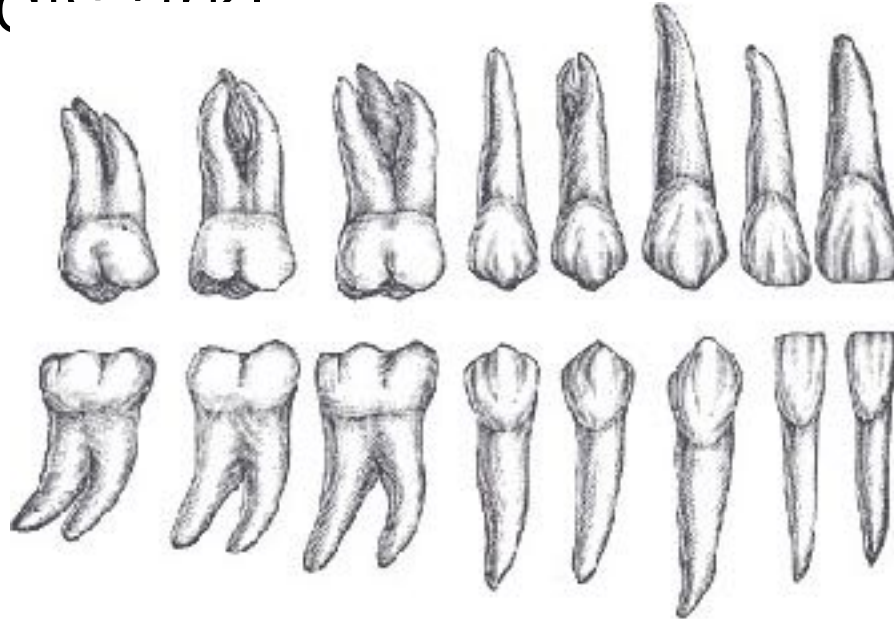
Dişleri Doğumdan sonraki

3-4. ayda şekillenir.

İlk diş 6 yaşında sürer.

12 yaşında dişler

tamamlanır.

Sürekli Dişleri

4 Kesici Diş

2 Köpek

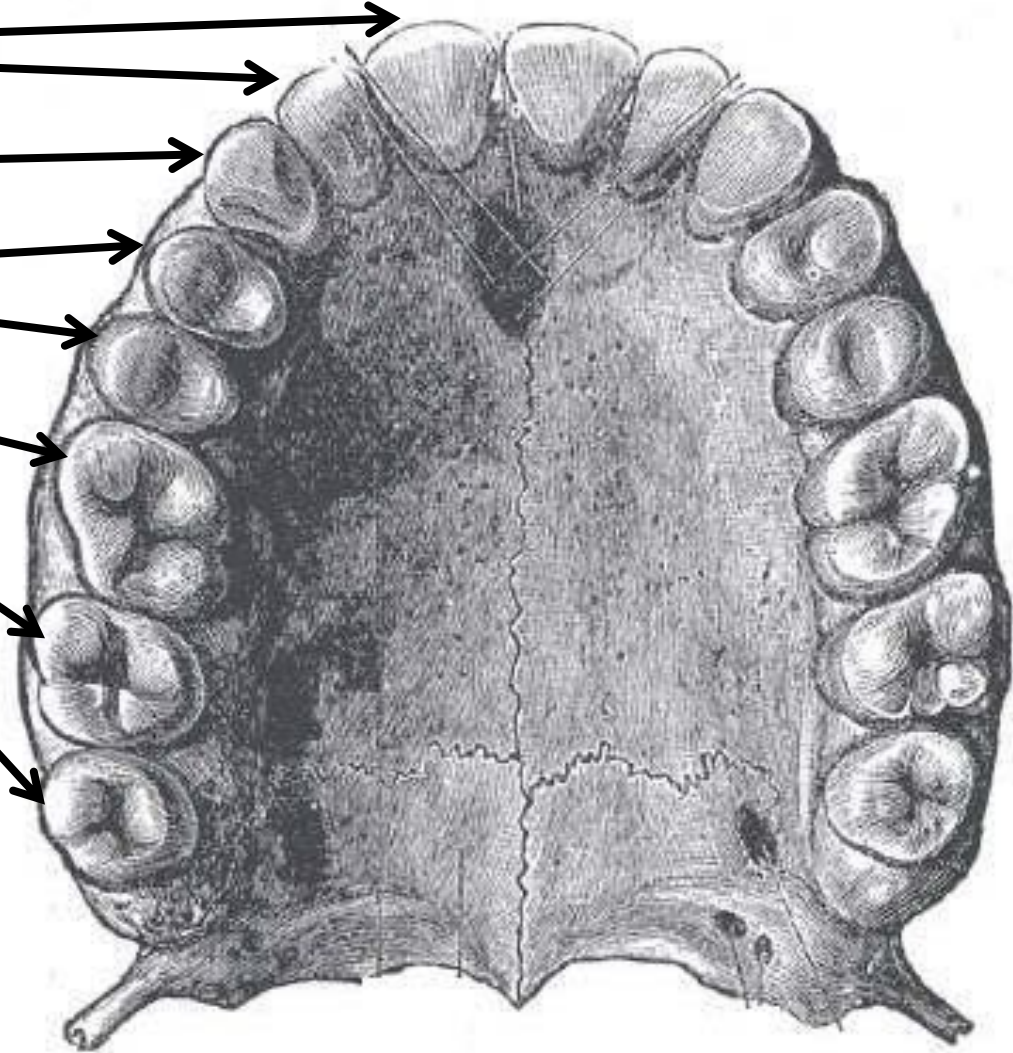
Dişi

4 Küçük Azı

Dişi 6

Büyük Azı

Dişi

Sürekli Dişleri

4 Kesici Diş

2 Köpek

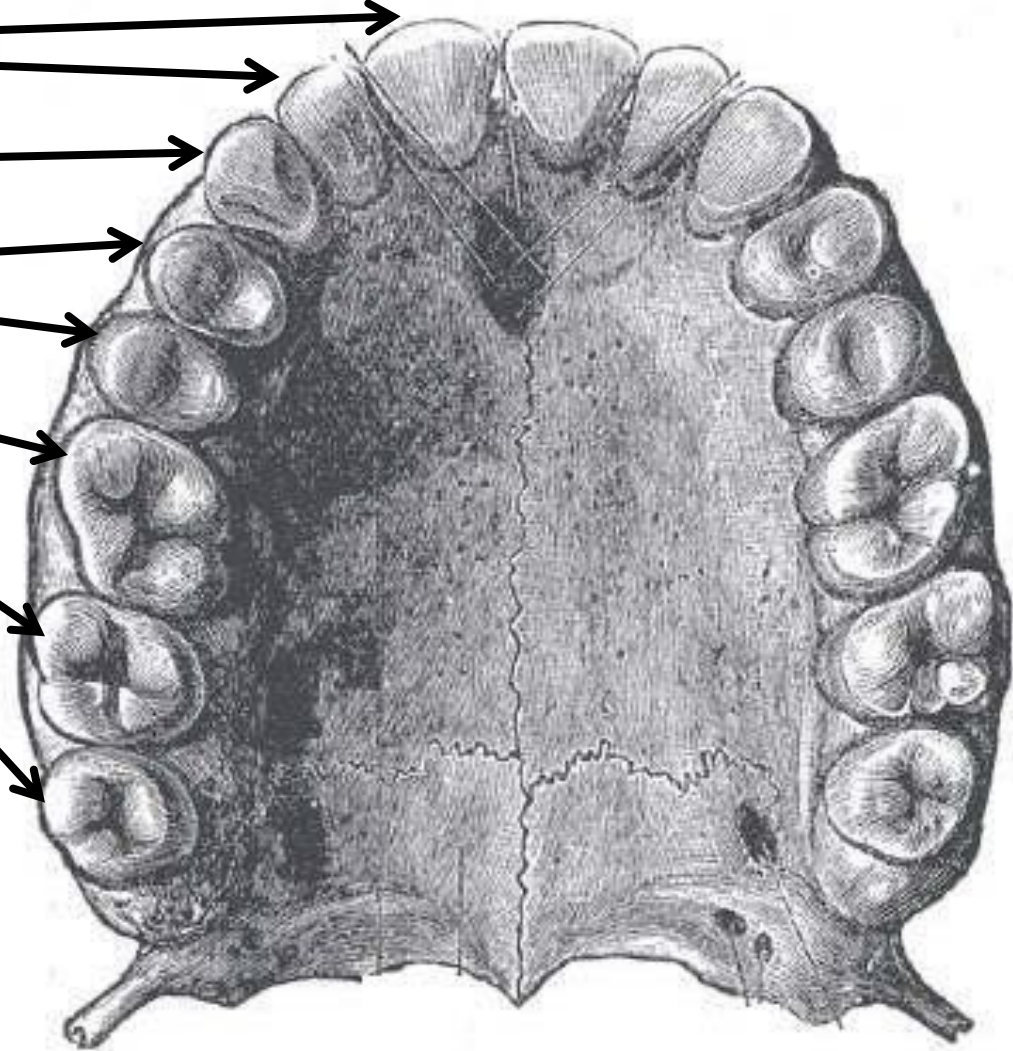
Dişi

4 Küçük Azı

Dişi 6

Büyük Azı

Dişi

Karışık Dişlenme (Miks Dentisyon)

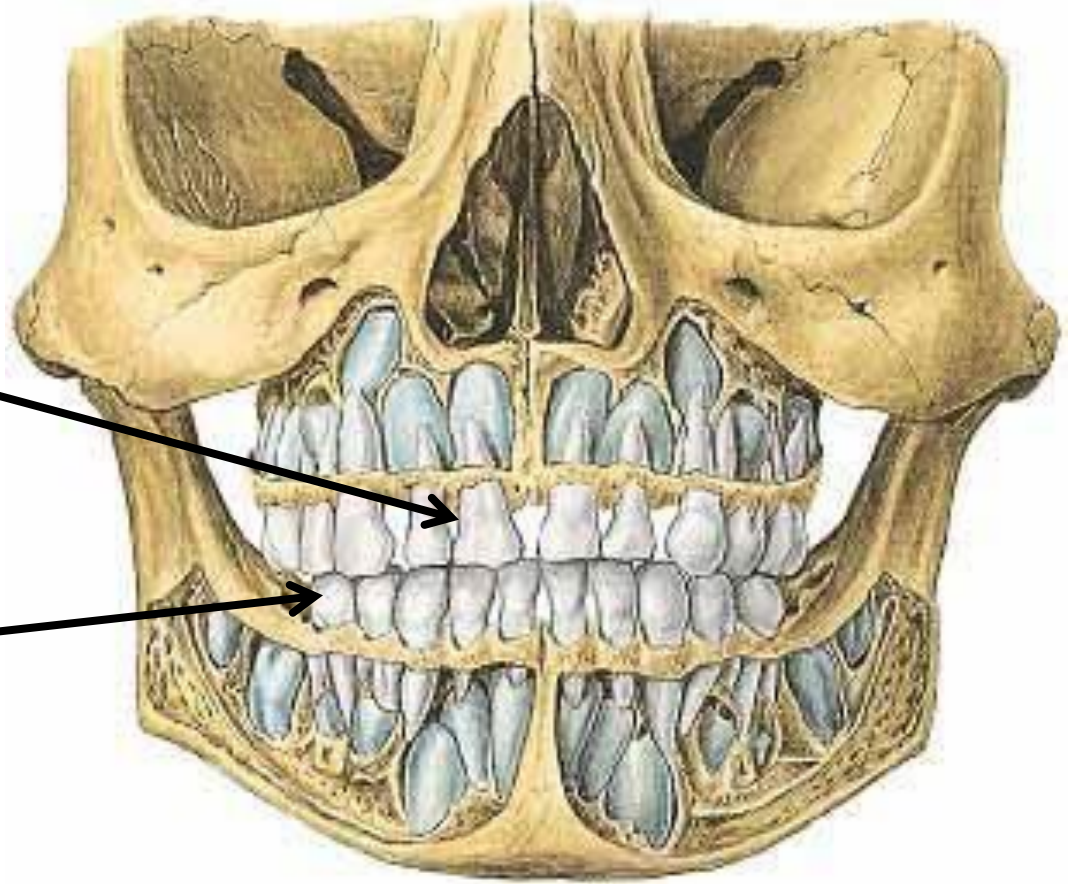
6 – 12 yaş arasındaki dişlenme dönemi

Diş Arkı (Diş Kavsi)

Ön Grup
Dişler

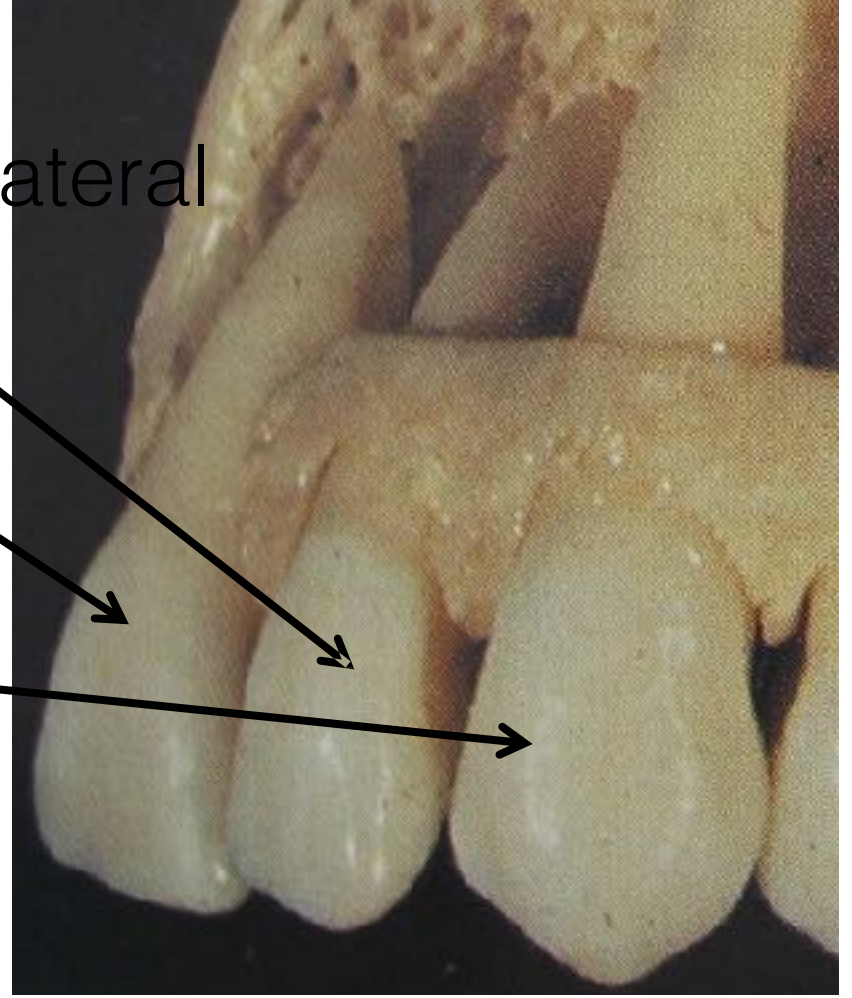
Arka Grup
Dişler

Ön Dişler (Dentes Anteriores)

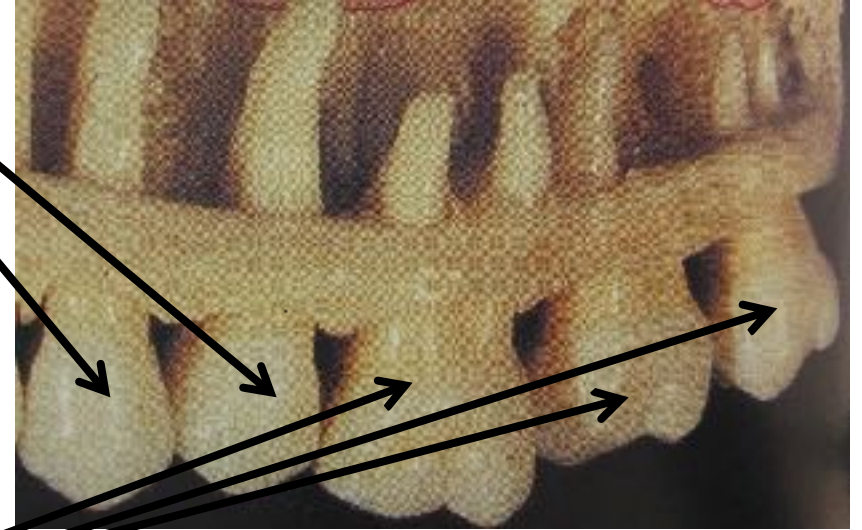
Kesici dişler: Santral + Lateral

Köpek Dişleri :
Kanin

Arka Grup Dişler (Dentes Anteriores)

Küçük Ağı Dişleri: Premolar

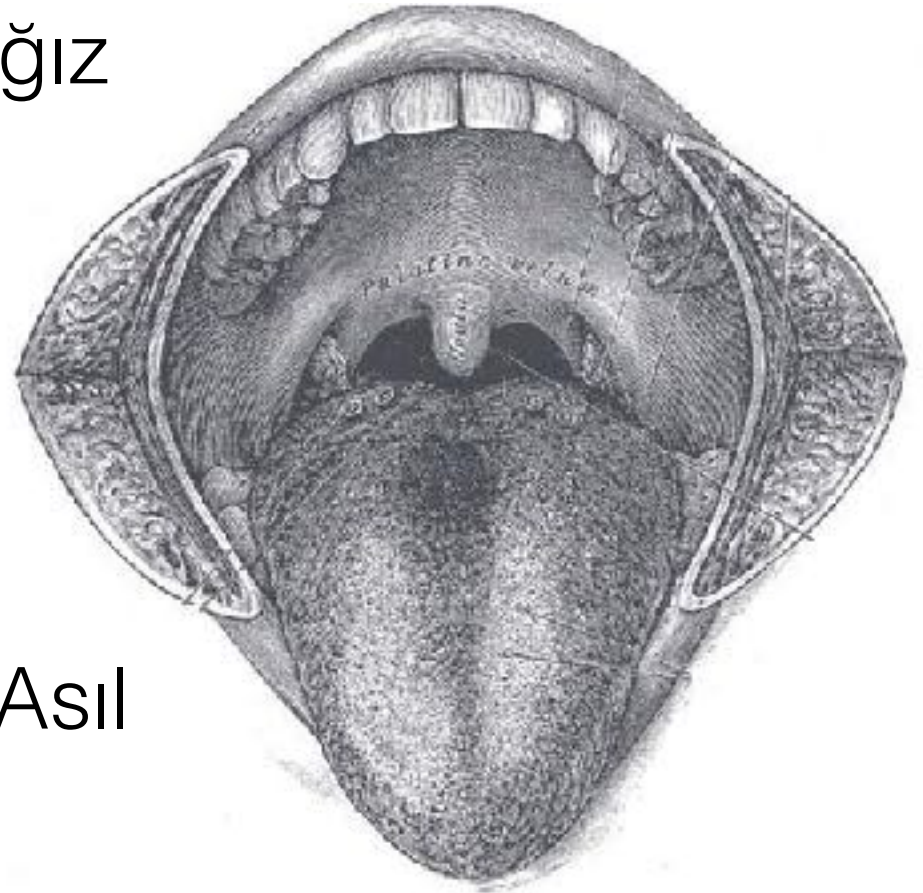

Büyük Ağı
Dişleri: Molar

Ağız Boşluğu (Cavum Oris)

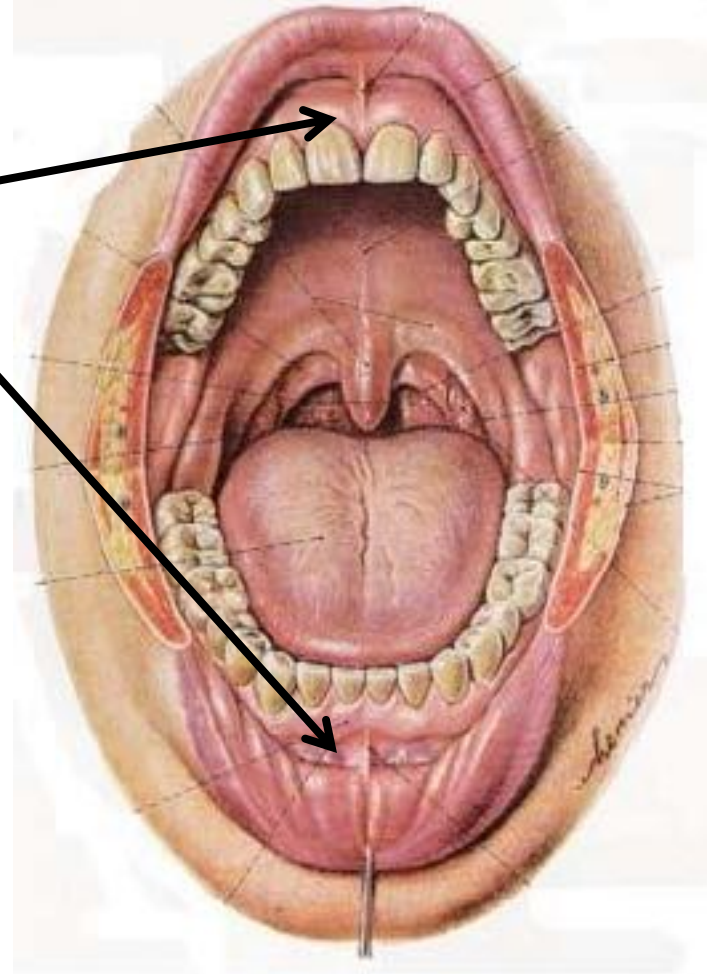
Vestibulum Oris: Ön Ağız
Boşluğu

Cavum Oris Proprium: Asıl
Ağız Boşluğu

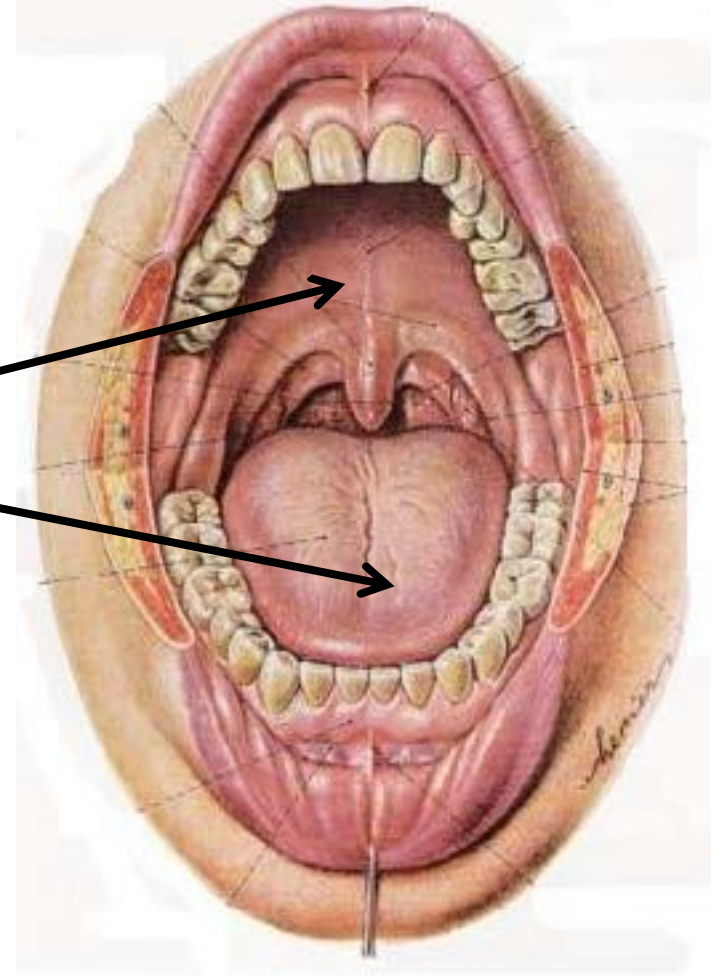
Vestibulum
Oris

Önde dudaklar ve yanaklar, içte diş arkları ile sınırlı ağız bölümüdür

Cavum Oris Proprium

Önde diş arkları,
arkada yutak, üstte sert
ve yumuşak damak,
altta ağız tabanı ve dil ile
sınırlıdır.

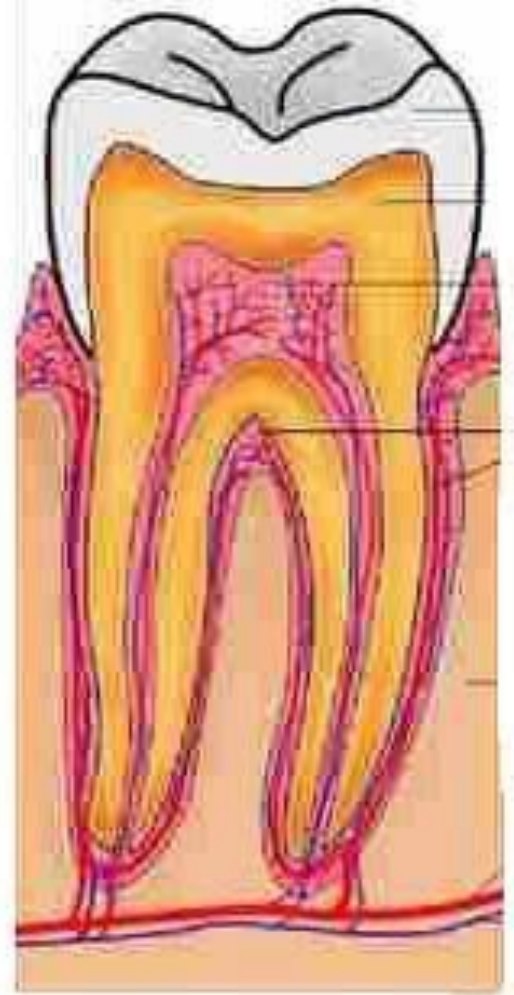
Dişlerin ve Çevre Dokularının Morfolojileri

Dentis: Diş

Dental:

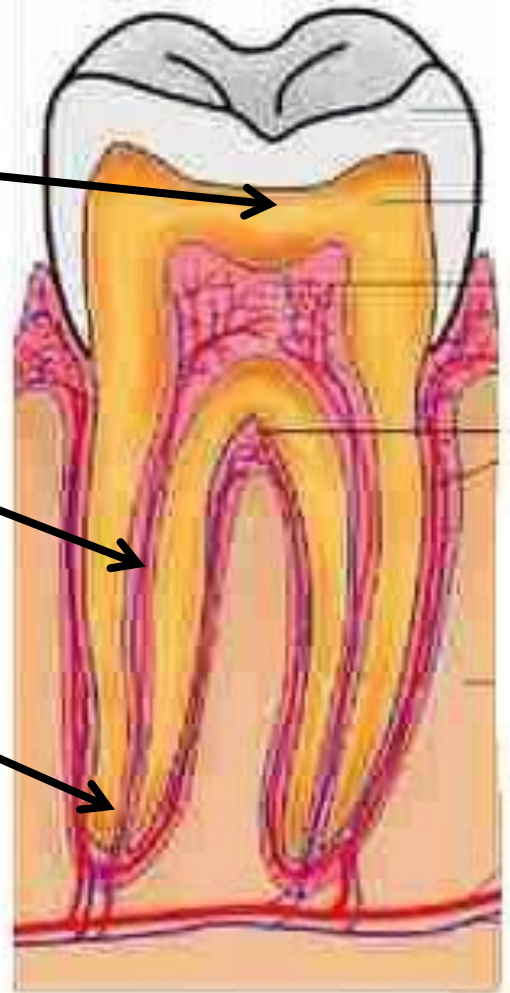
Dişlere ait

Dentistry: Dişhekimliği

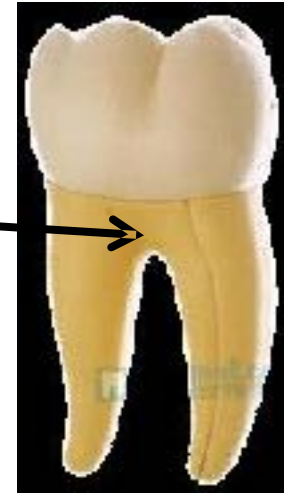
Dişin Bölümleri

Corona
Dentis
Radix
Dentis
Apeks
Apikal

Furkas
yon

Bifurkasyo
Alani

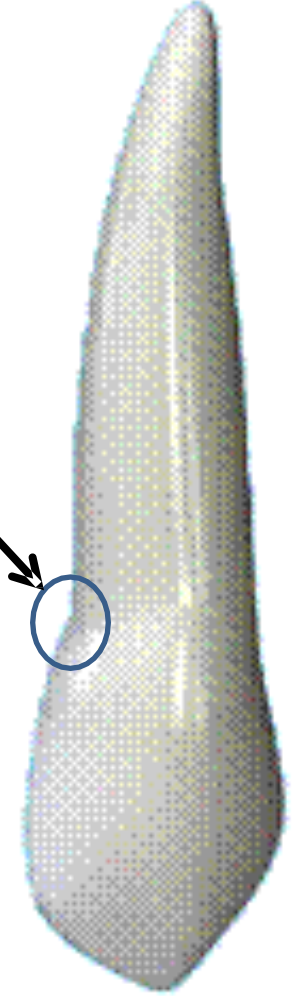
Trifurkasyo
Alani

Collum Dentis (Diş Boyunu)

Diş
Kolesi

Servikal
Çizgi

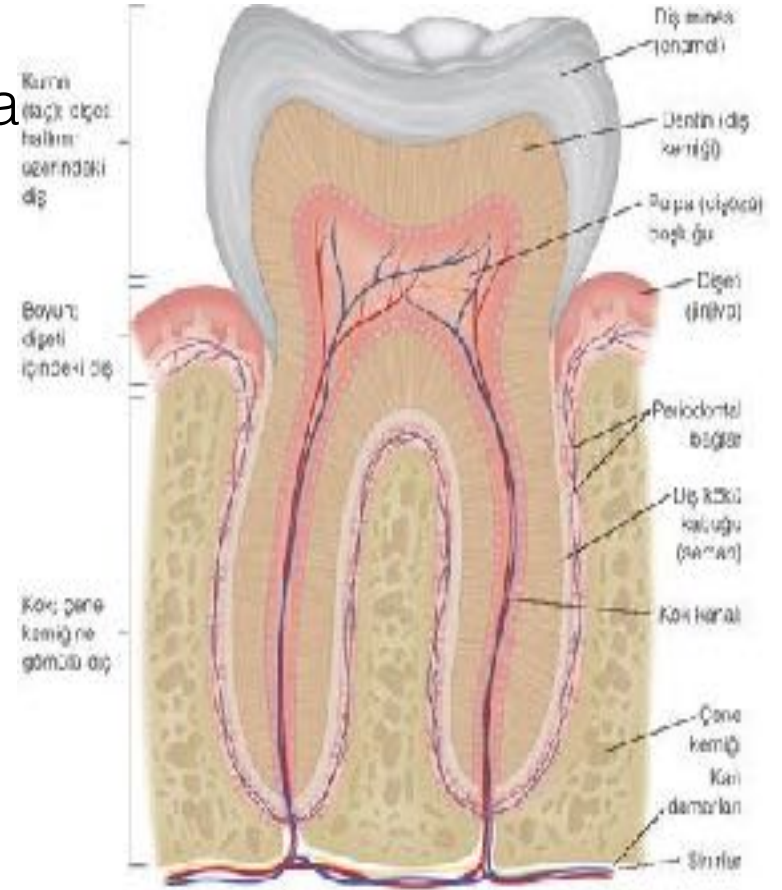
Diş Dokuları

Sert Dokular

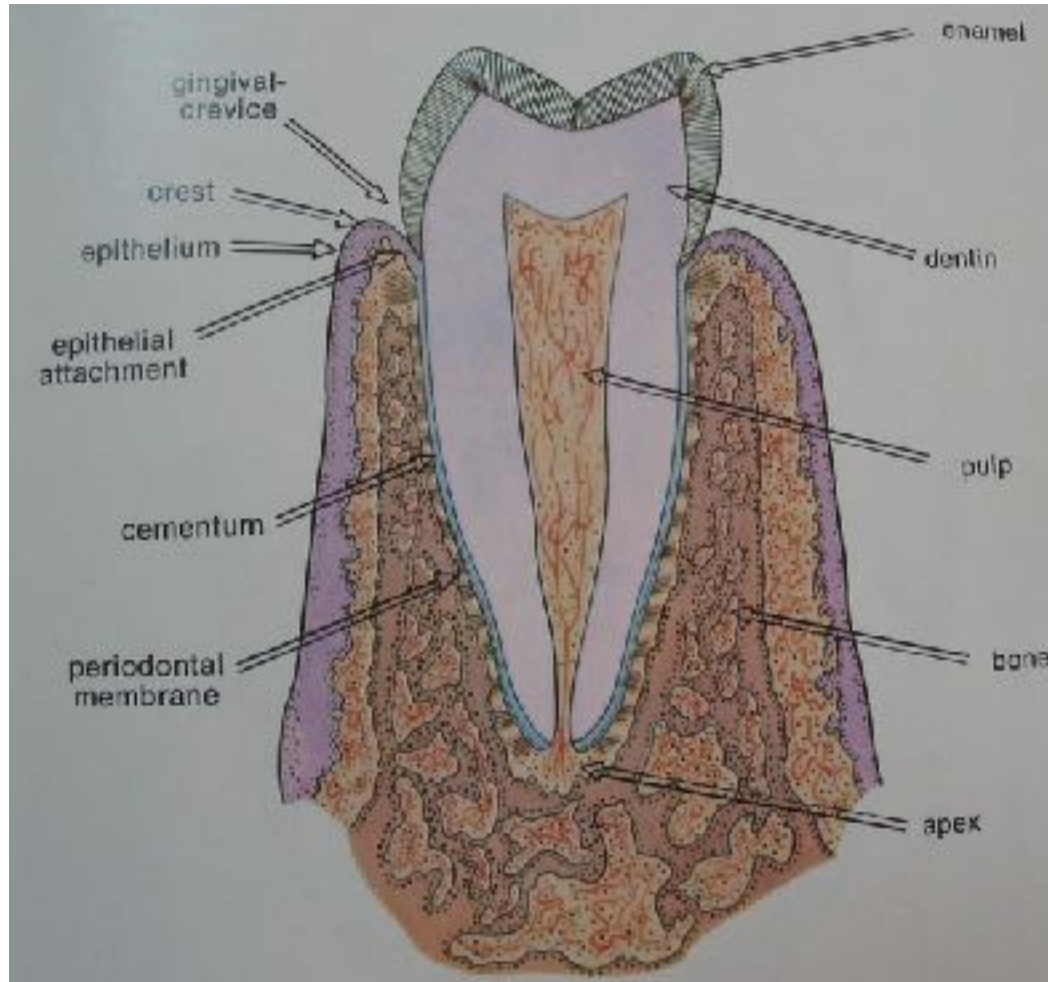
Mine Dokusu (Substantia adamantina dentis) Sement Dokusu (Substantia ossea dentis) Dentin Dokusu (Substantia eburnea dentis)

Yumuşak

Dokular Pulpa Dokusu

Diş Dokuları

Mine Dokusu

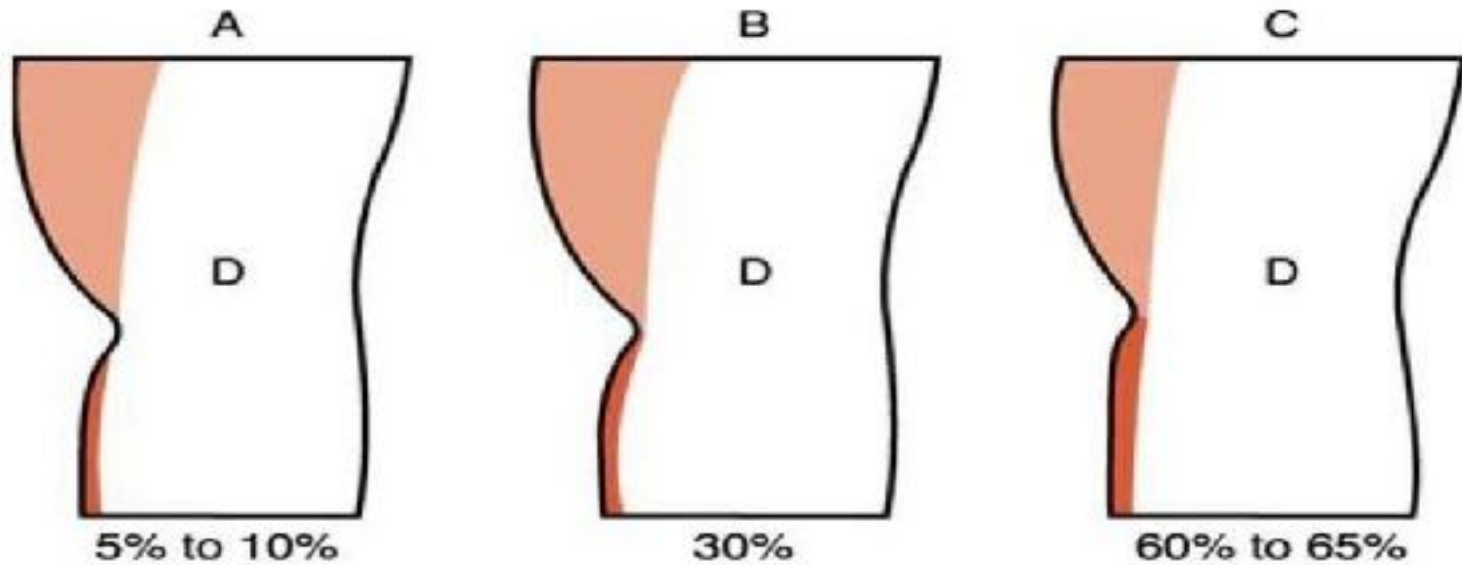

Sement Dokusu

SEMENT-MİNE BİRLEŞİMİ:

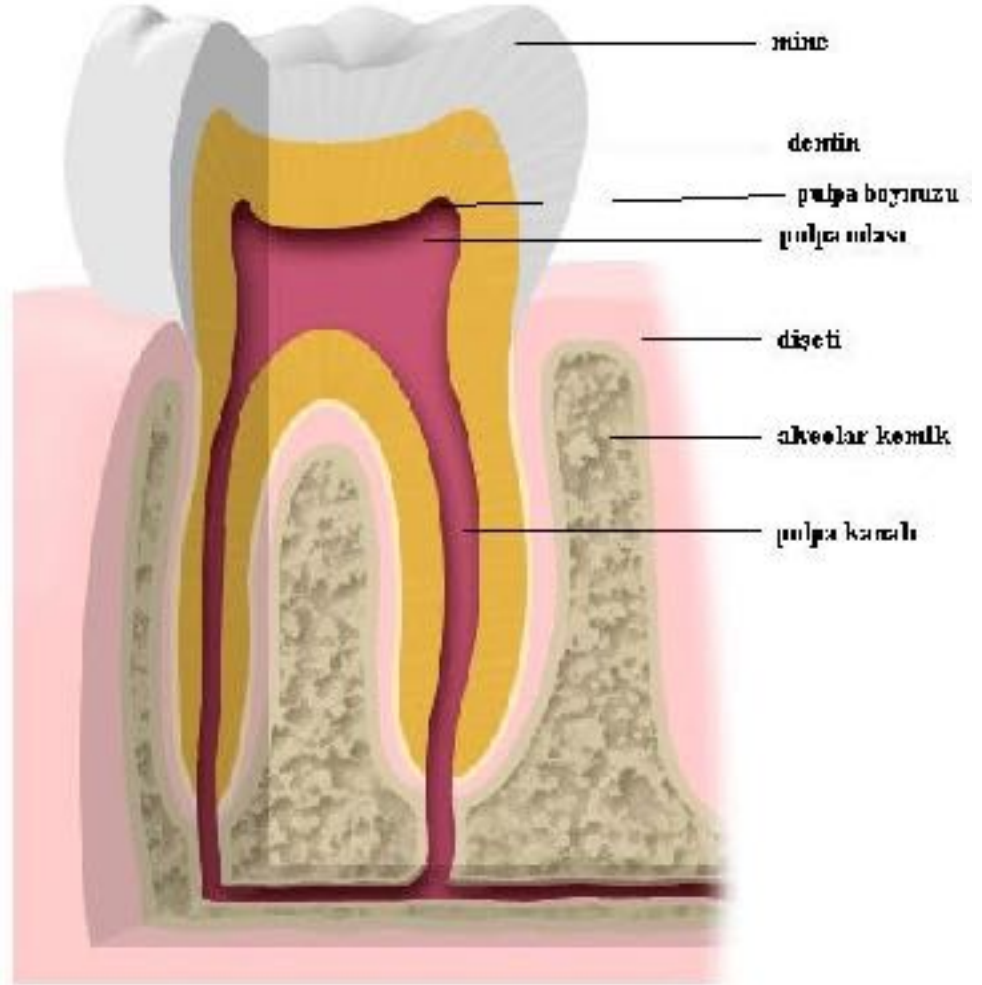
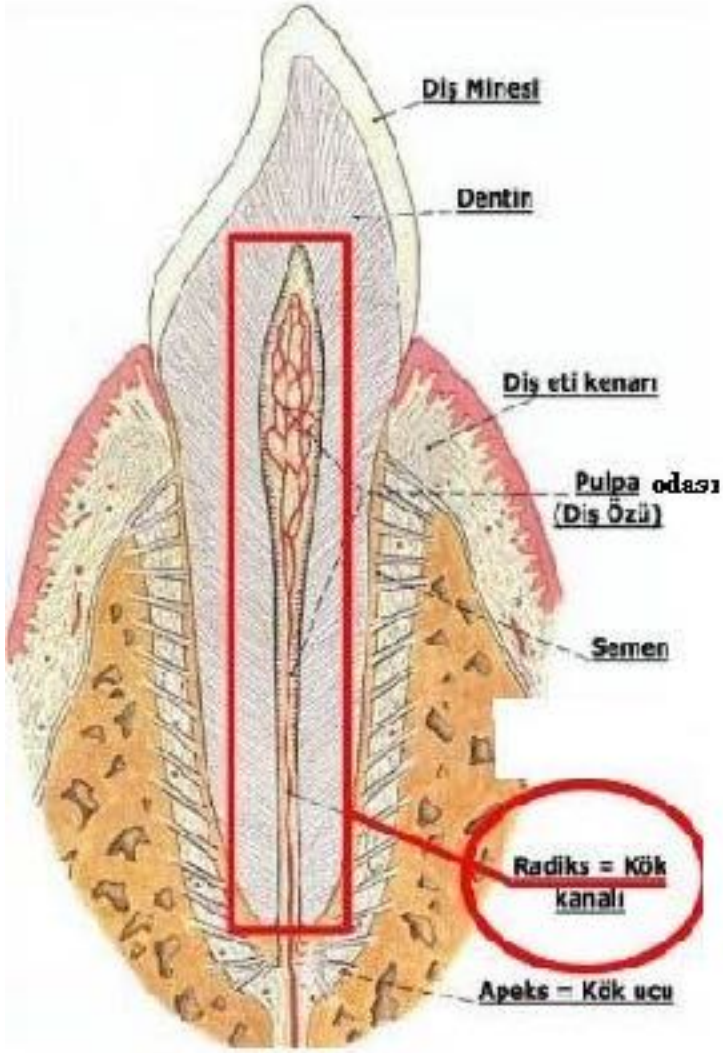
- Mine-sement birleşiminde genellikle 3 şekil görülmektedir;
 1. %60-65 sement dokusunun minenin üzerine taşıdığı.
 2. %30 mine ve sement dokularının uçuca birleştikleri.
 3. %5-10 mine ile sementin birleşmediği ve dentin dokusunun altında kaldığı.

Dentin Dokusu

Pulpa Dokusu

Dişin Tutucu Dokuları Periodonsiyum

Diş Eti (Gingiva)

Diş – Dişeti Bağlantısı
(dentogingival bağlantı)

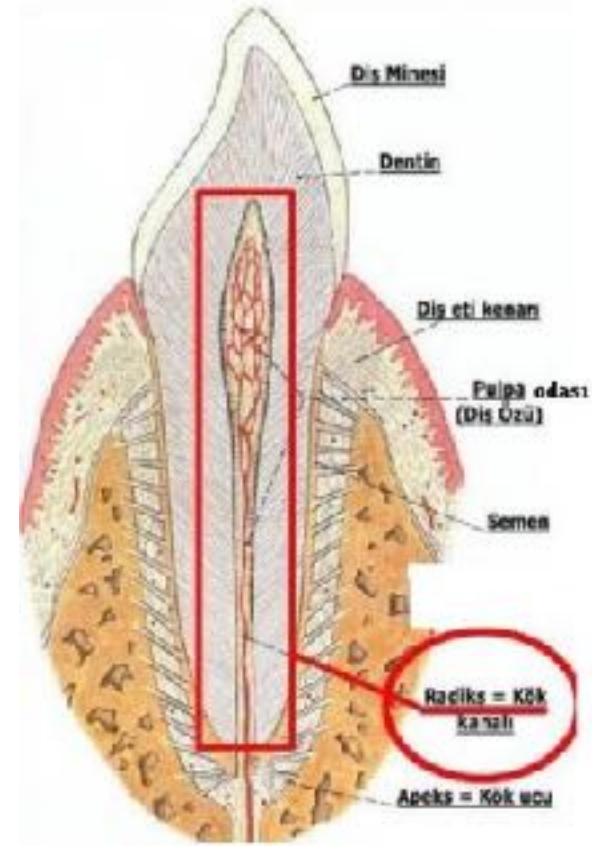
Periodontal Membran
(periodontal ligament)

Sement

Dokusu

Alveol

Kemiği

Dişeti (Gingiva) Dokusu

Serbest Dişeti Dokusu

Dişeti Embrasürü (gingival embrasure)
Dişeti papillası

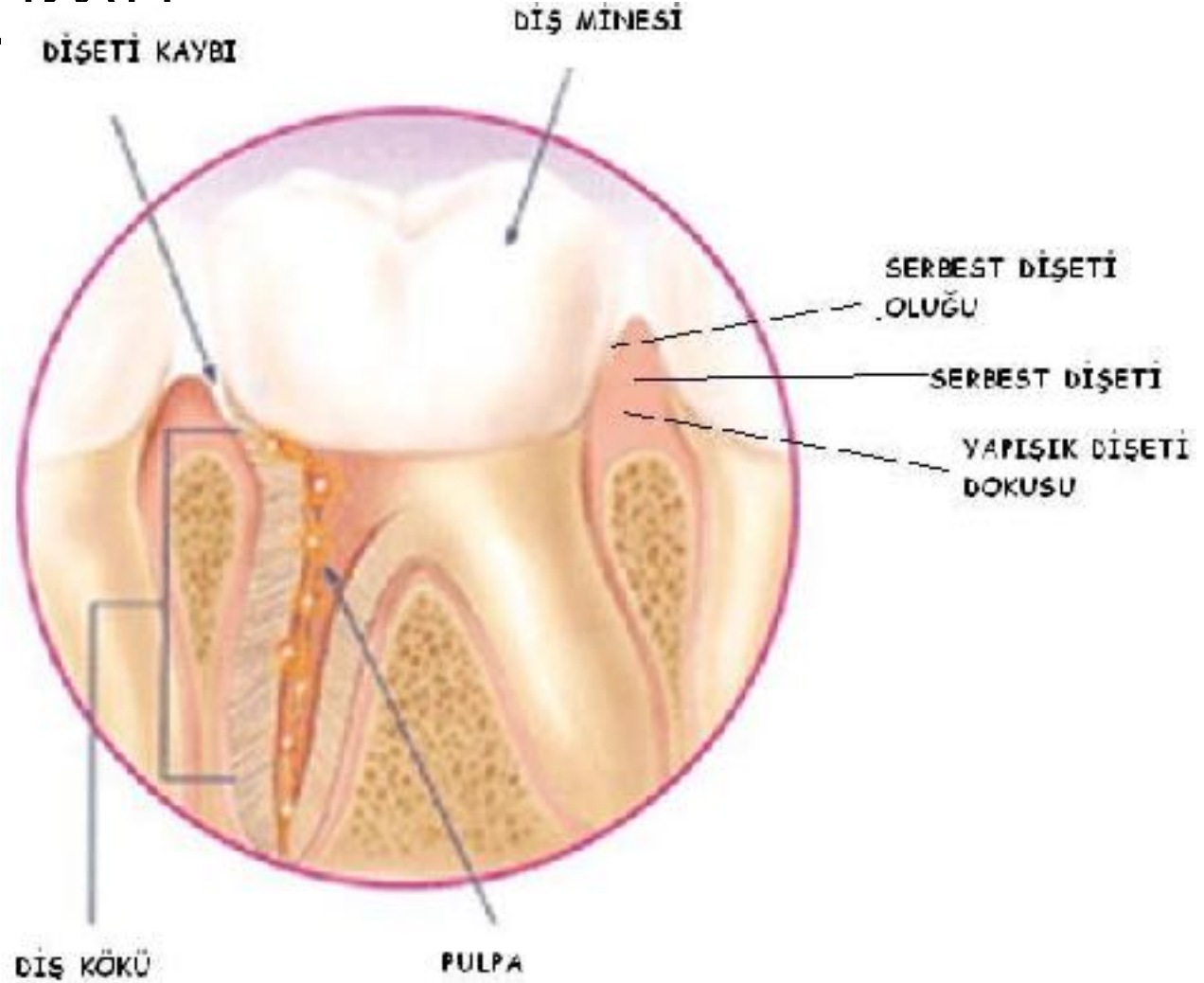
Yapışık diş eti

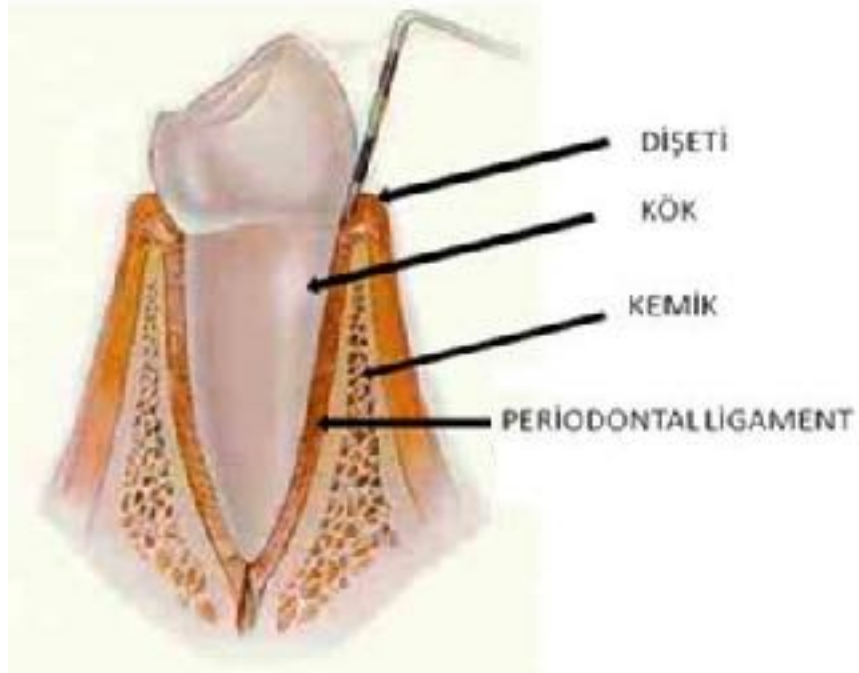
Diş-Dişeti Bağlantı

Bölümü

Serbest Dişeti
Oluğu

Periodontal Membran

Dişlerin Morfolojileriyle İlgili

Kavramlar

DİŞLERE AİT

YÜZEYLER

DİŞLERE AİT

KENARLAR

DİŞLERE AİT

KÖŞELER

Dişlere Ait Yüzeyler

- LABİAL YÜZ
- BUKKAL YÜZ
- VESTİBÜLER YÜZ
- FASİAL YÜZ
- LİNGUAL YÜZ
- ORAL YÜZ
- APROKSİMAL YÜZ
- MEZİAL YÜZ
- DİSTAL YÜZ
- KONTAKT (TEMAS
-DEÇİM) YÜZEYİ
- İNSİZAL YÜZ
- OKLÜZAL YÜZ

Labial

Yüz

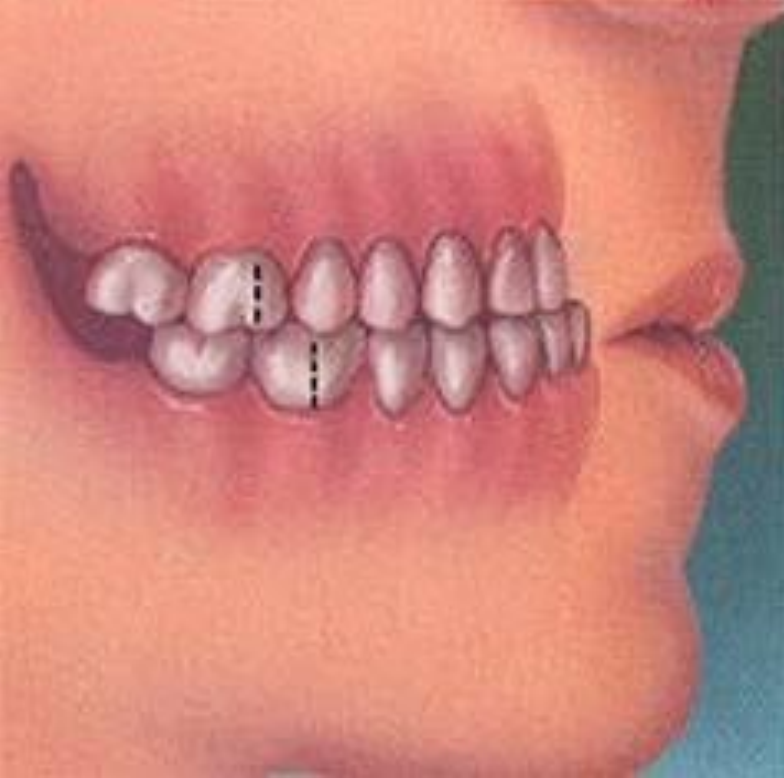
Alt ve üst çene ön dişlerin dudağa bakan yüzeyleridir

Bukkal

Yüz

Alt ve üst çene ön dişlerin yanağa bakan yüzeyleridir

Vestibuler

Yüz

Alt ve üst çene dişlerinin vestibulum orise bakan yüzeyleridir.

Fasial

Yüz

Alt ve üst çene dişlerinin yüze (sima-
çehre) bakan yüzleridir

Lingual

Yüz

Alt-üst çene dişlerinin dile
bakan yüzleridir

Palatinal

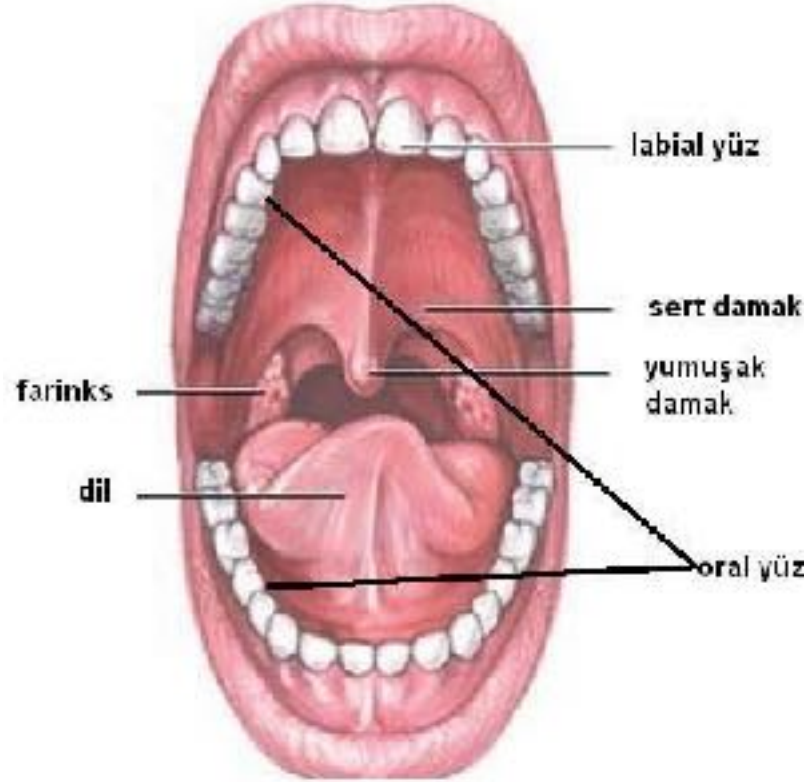
Yüz

Üst çene dişlerinin damağa
bakan yüzleridir

Oral Yüz

Alt-üst çene dişlerinin cavum oris propriuma bakan yüzleridir

Aproksimal Yüz

PROKSİMAL
YÜZ
İTERPROKSİM
AL YÜZ ARA
YÜZ

Birbiriyle temas eden
dişler arasındaki
yapı

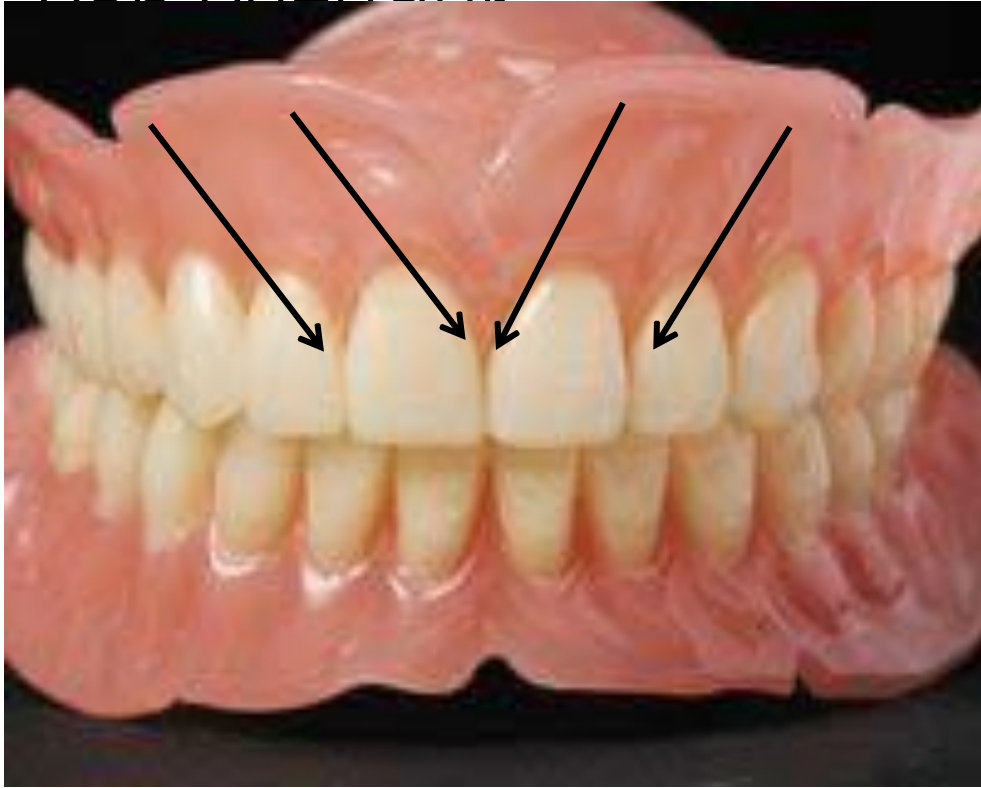
Orta Eksen (Orta Hat- Median Eksen)

Mezial

Aproksimal Yüz

Dişlerin orta hatta yakın

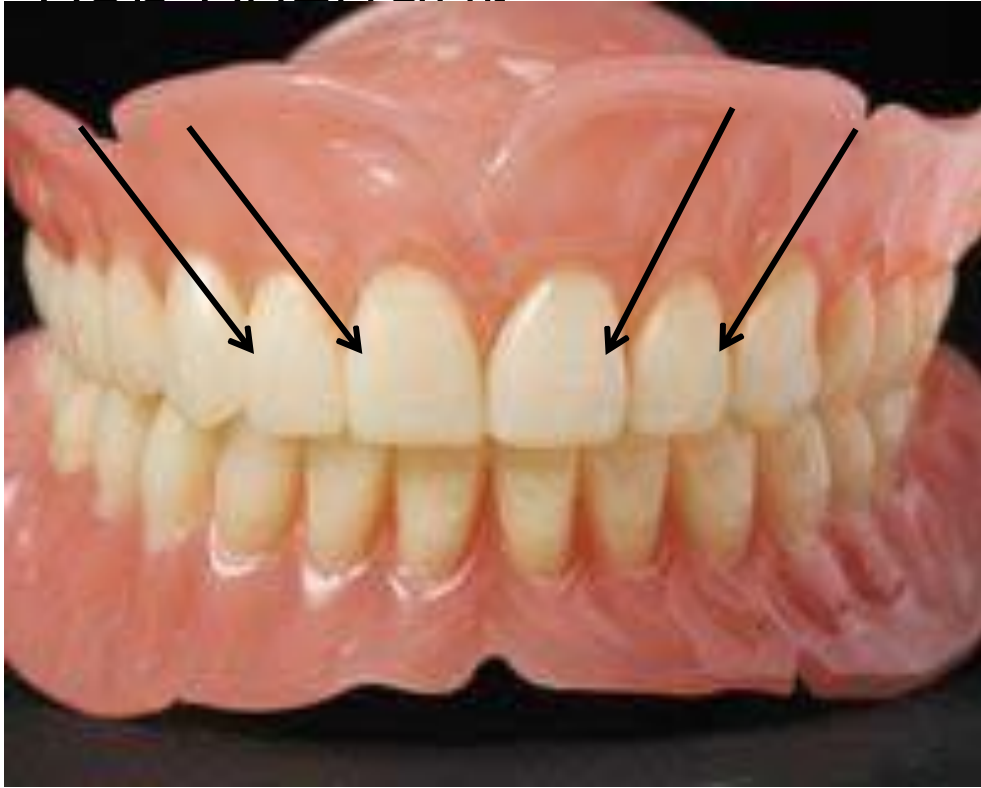

Distal

Apoksimal Yüz

Dişlerin orta hattın uzak olan

yan yüzüdür.

Kontakt

Yüzeyi

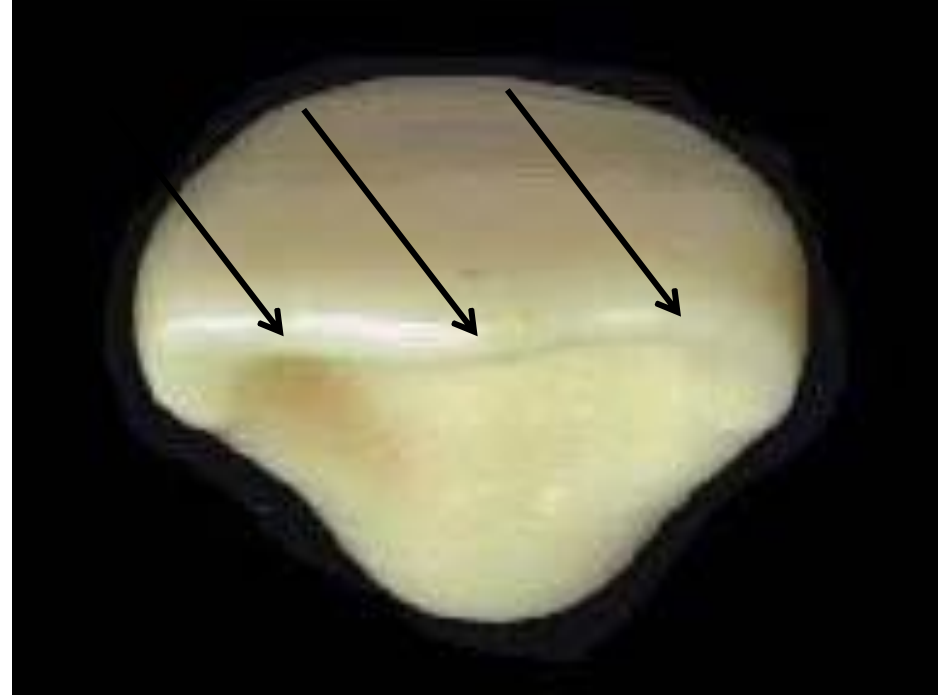
Birbirine komşu olan dişlerin yan yüzleri ile birbirlerine değim noktalarıdır.

İnsizal

Yüz

Keser dişlerin labial ve lingual yüzlerinin
çigneme düzleminde birleşerek
oluşturdukları yüzlerdir.

Okluzal

Yüz

Arka grup dişlerin bukkal, lingual, mezial ve distal yüzlerinin çiğneme düzleminde birleşerek oluşturdukları okluzal yüzlerdir.

Okluz

yon

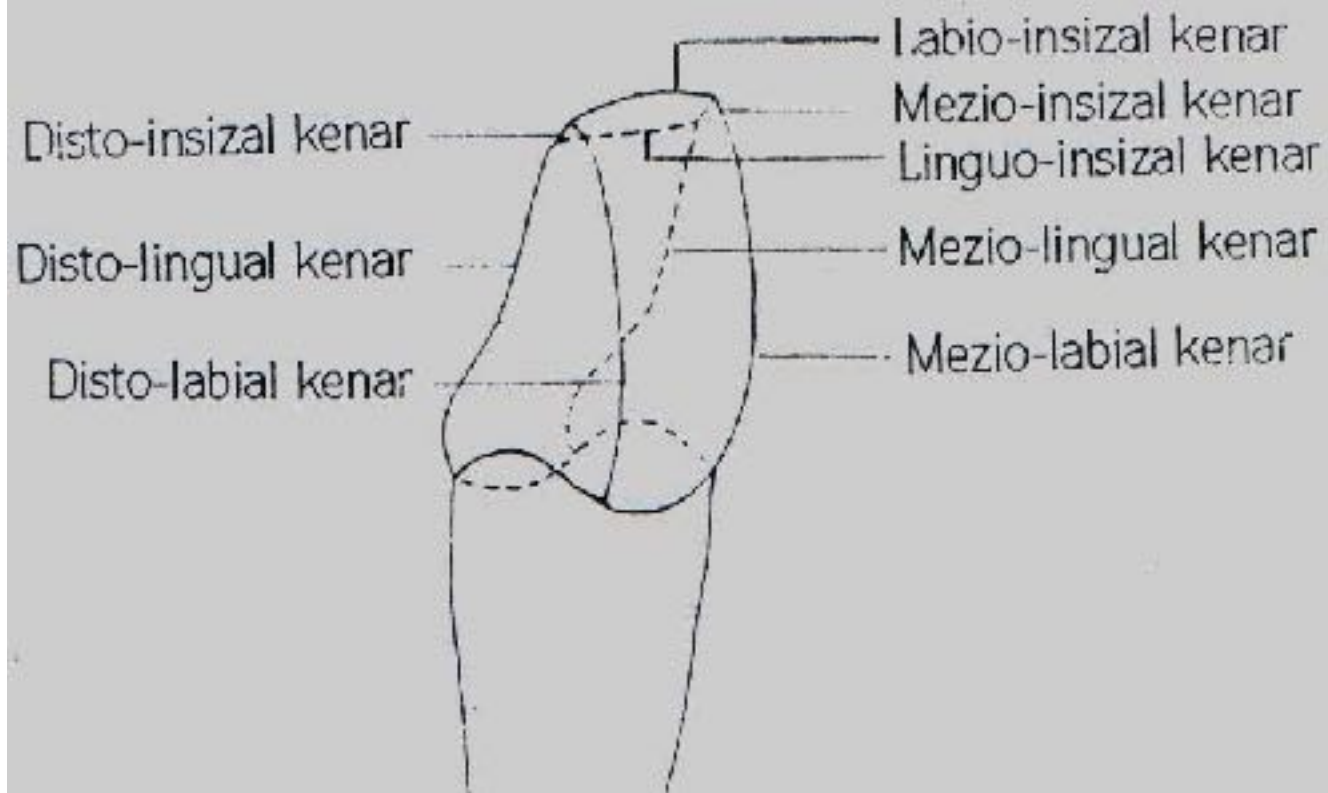
Alt ve üst çene dişlerinin insizal-okluzal yüzleriyle gerçekleştirdikleri değim ilişkisine okluzyon denir.

Dişlere Ait

Kenarlar

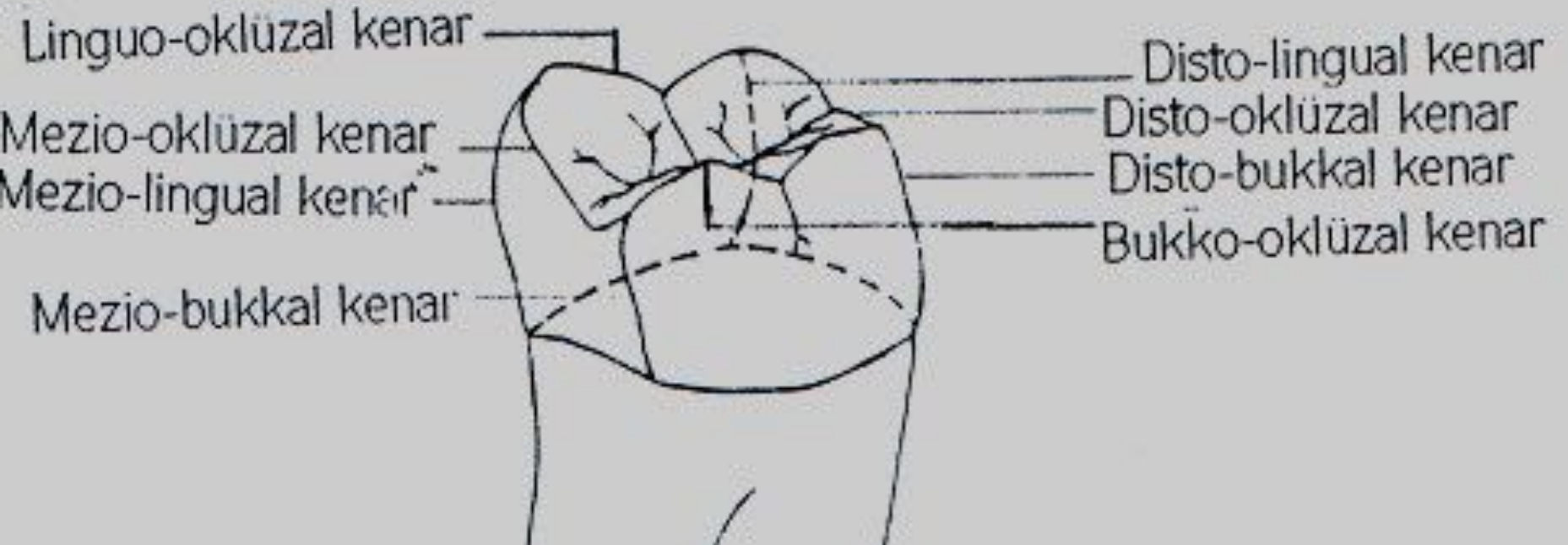
Ön Grup Dişlerdeki
Kenarlar:

Dişlere Ait

Kenarlar

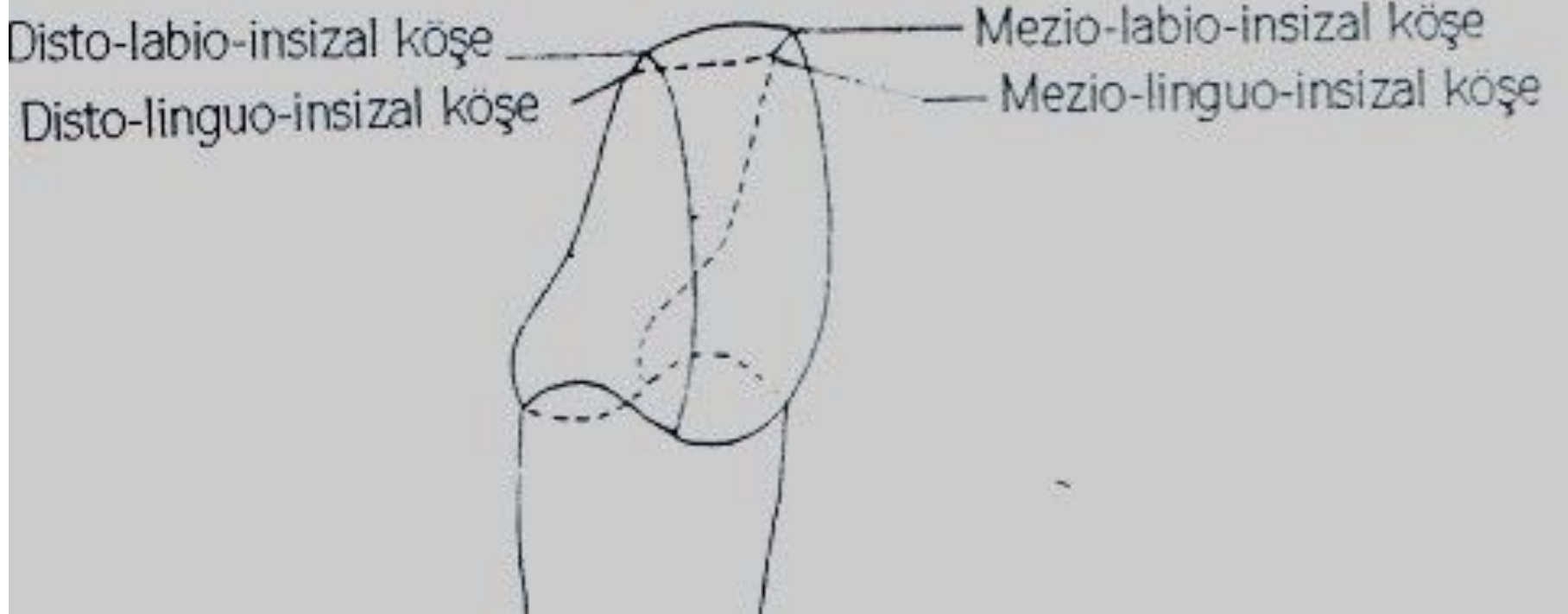
Arka Grup Dişlerdeki
Kenarlar:

Dişlere Ait

Kenarlar

Ön Grup Dişlerdeki
Köşeler:

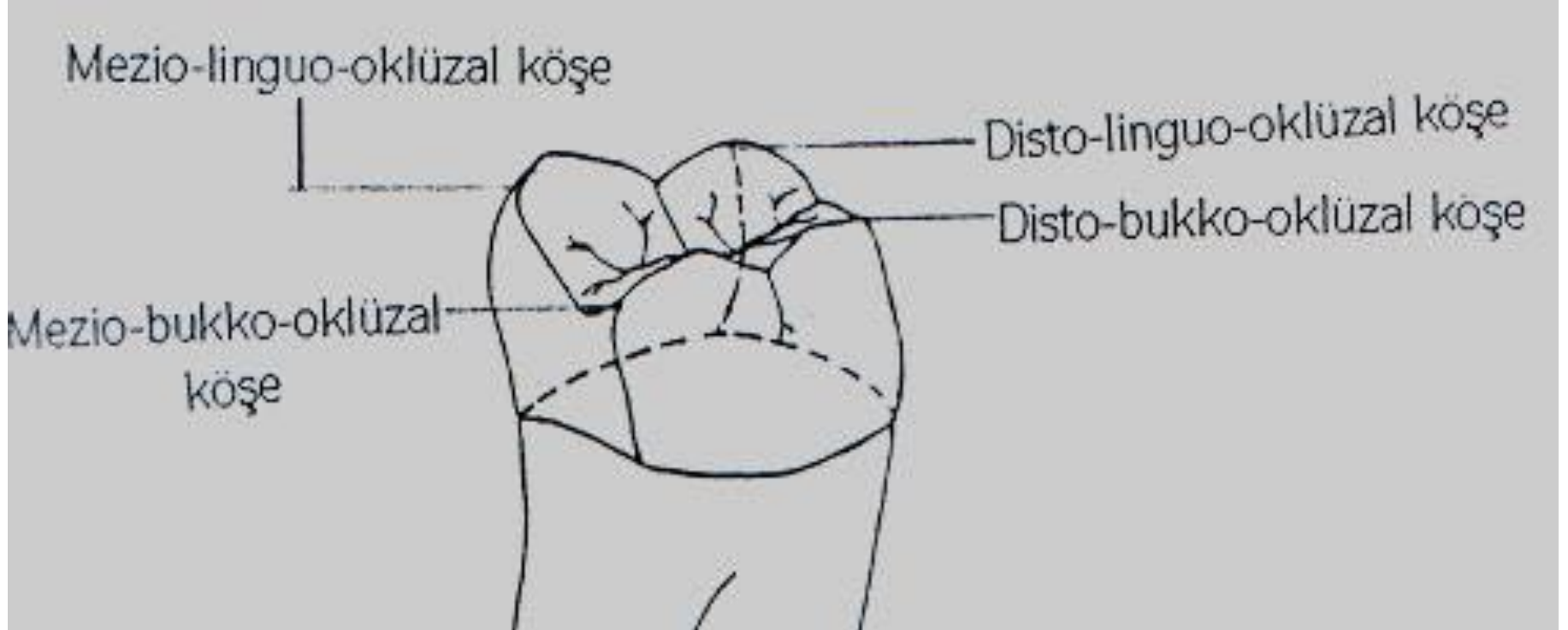

Dişlere Ait

Kenarlar

Arka Grup

Dişlerdeki Köşeler:

Yüzeydeki Oluşumların Morfolojileri

Çıkıntı (yükselti) Tarzındaki Oluşumlar (dişin pozitif okluzal yüz elemanları)

Çöküntü (girinti) Tarzındaki Oluşumlar (dişin negatif okluzal yüz elemanları)

Çıkıntı Tarzındaki Oluşumlar

Tüberk

ül Sırt

(ridge)

Kenar Sırtlar

(marginal ridge)

Üçgensel Sırt

(triangular ridge)

-- Transvers Sırt

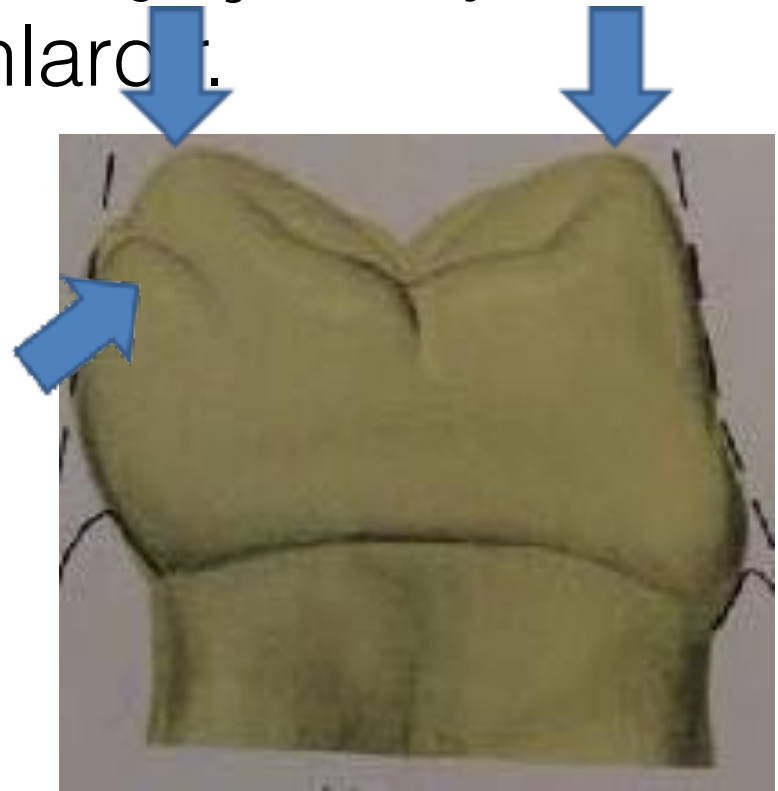
-- Oblik

Sırt

Oklüzal

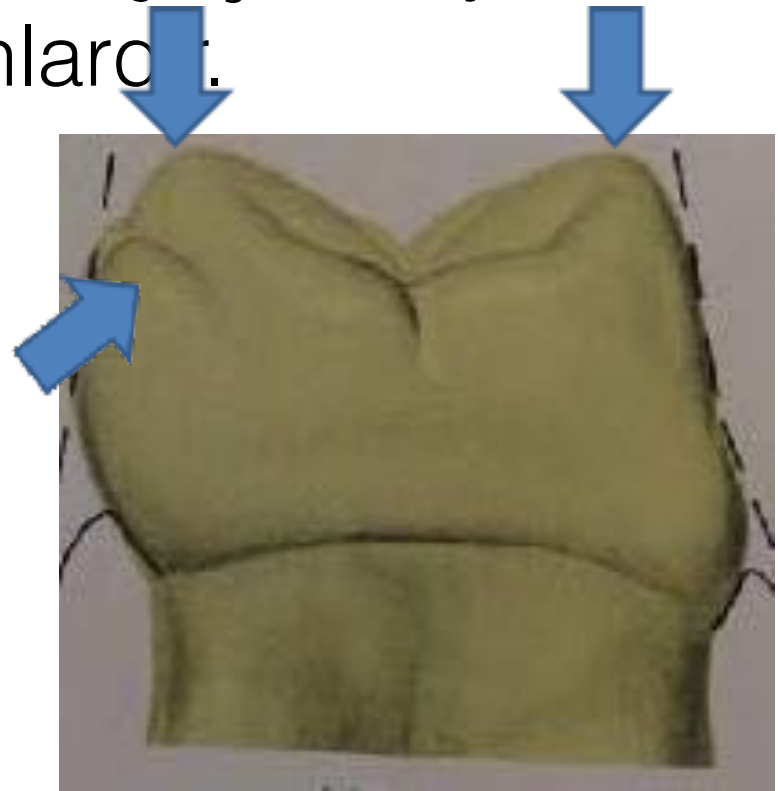
TÜBER KÜL

Bir dişi oluşturan lobların gelişimi ile oluşan dışbükey formda çeşitli büyüklük ve şekilde çıkıntılı alanlar dır.

TÜBER KÜL

Bir dişi oluşturan lobların gelişimi ile oluşan dışbükey formda çeşitli büyüklük ve şekilde çıkıntılı alanlardır.

SIRT

Bir dişin kronunun çeşitli yüzeylerinde yer alan

Mezio-distal yönde ve vestibülo-lingual yönde dışbükey formda şekillenmiş olan doğrusal çıkıntılı alanlardır.

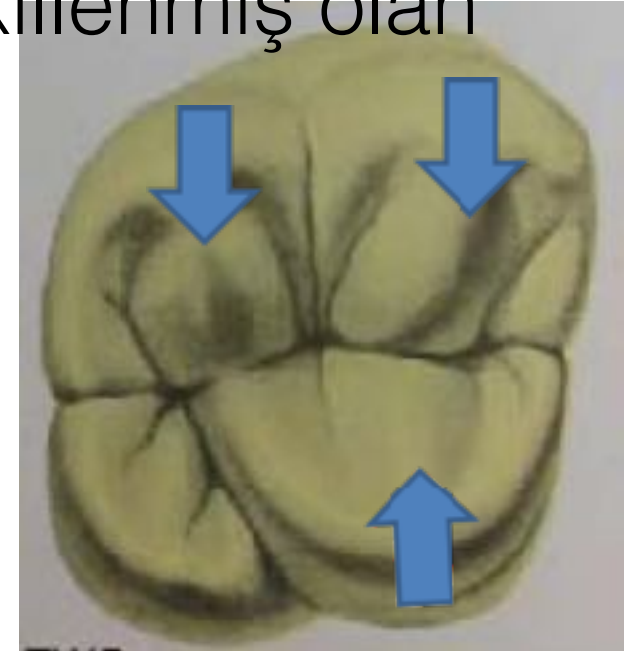
Tberklleri

şekillendiren Sırtlar

Oklüzal (Lingual)

Yüzleri

Sekillendiren Sırtlar

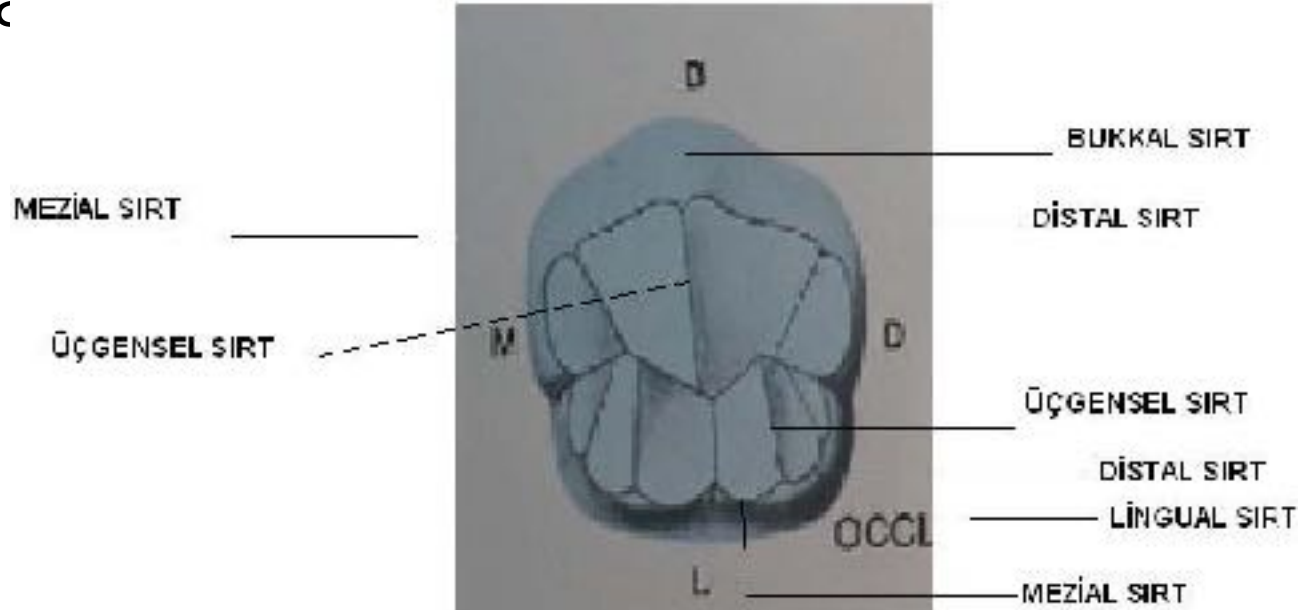
SIRT (RIDGE)

TÜBERKÜLLERİ ŞEKİLLENDİREN SIRTLAR

Bukkal Sirt veya Lingual
(Palatinal) Sirt Mezial Sirt

Distal Sirt

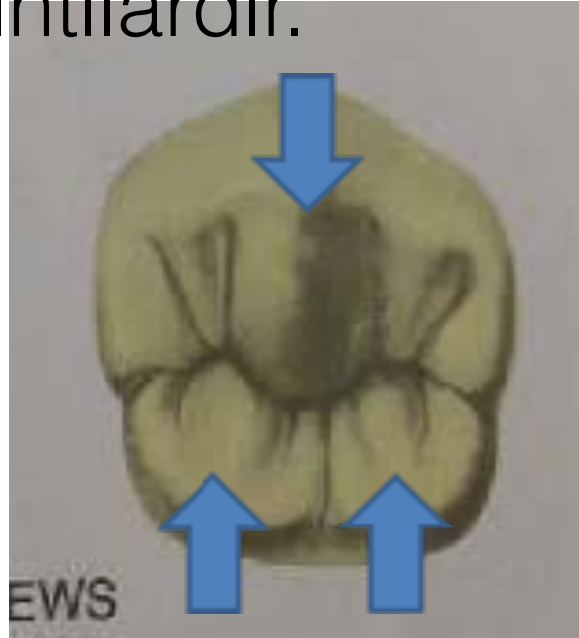
Üçg

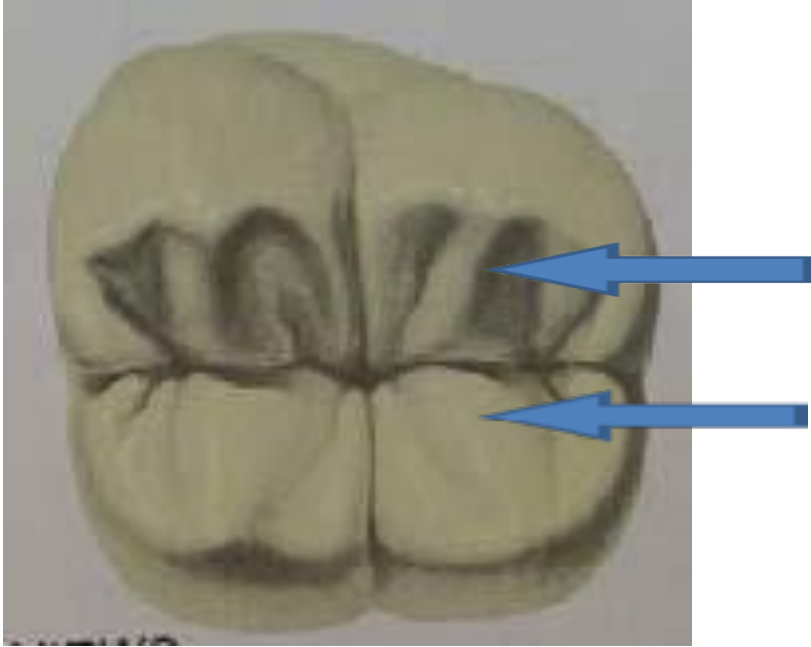
ÜÇGENSEL SIRT

(TRIANGULAR RIDGE)

Küçük ve büyük ağı dişlerinin tüberkül tepesinden oklüzal yüzün merkezine doğru uzanan dışbükey formdaki doğrusal çıkıntılardır.

SONLANMAYAN ÜÇGENSEL SIRTLAR

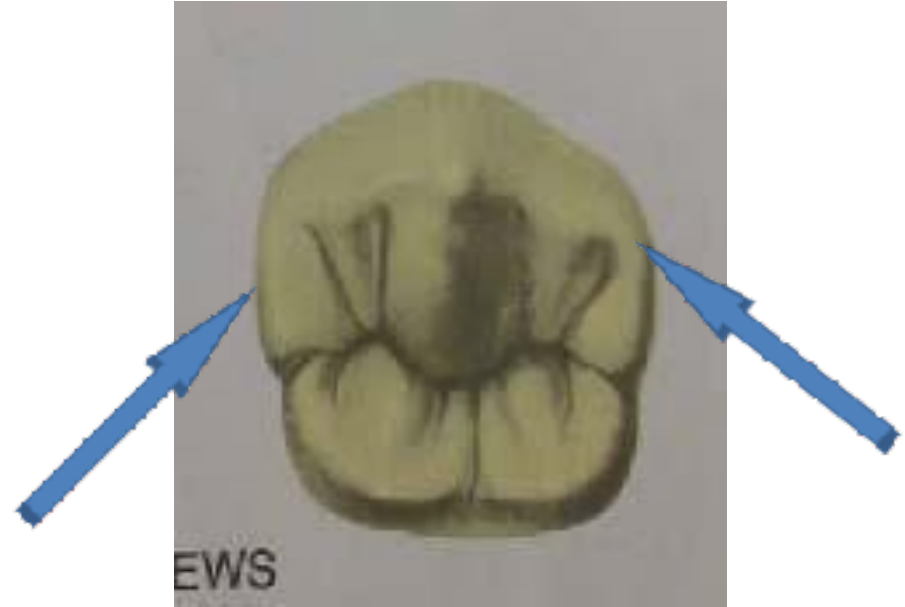
TRANSVER
S SIRT

OBLİK
SIRT

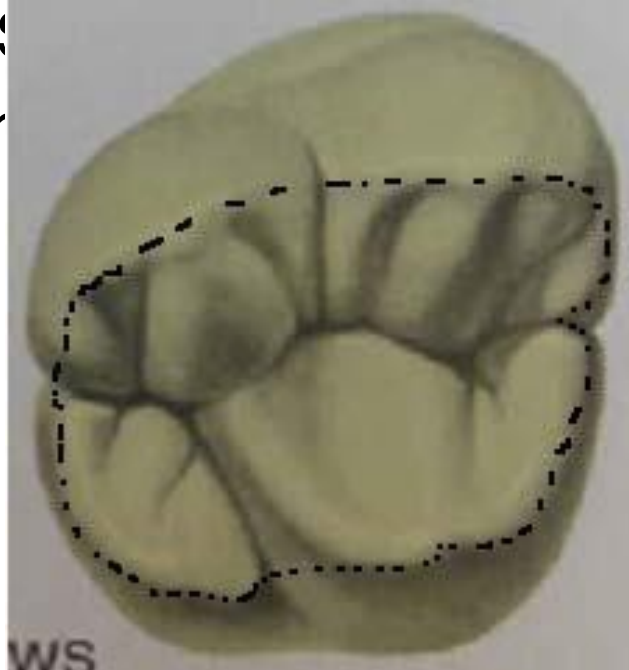
KENAR SIRTLAR (MARGINAL

SIRTLAR)
Kenar sırtları da dişin kronunda yer alan
doğrusal yükseltilerdir.

OKLUZAL TABLA

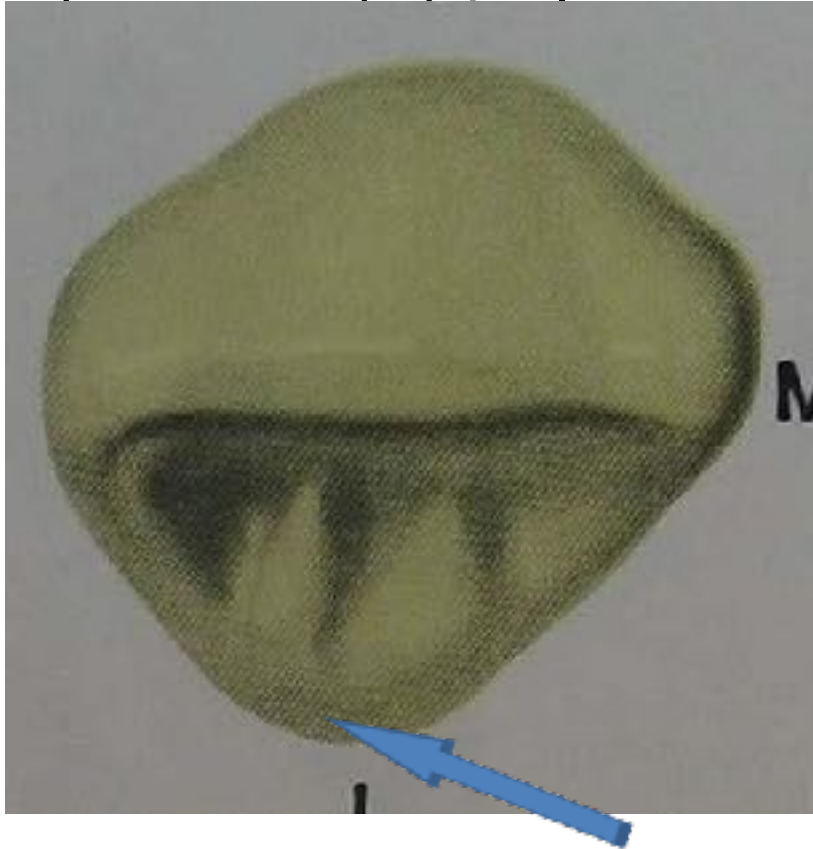
Tüberkül tepesinden başlayıp mezial ve distal yönde uzanan sırtlar ile, oklüzal yüzün dışın mezial ve distal yüzleri ile birleşmesi sonucu şekillenen mezial ve distal kenar sınırları ile birlikte “oklüzal tabla” sını oluşturur.

SİNGUL

Ön dişlerin lingual yüzlerinin kole bölgesinde yer alan dışbükey lob

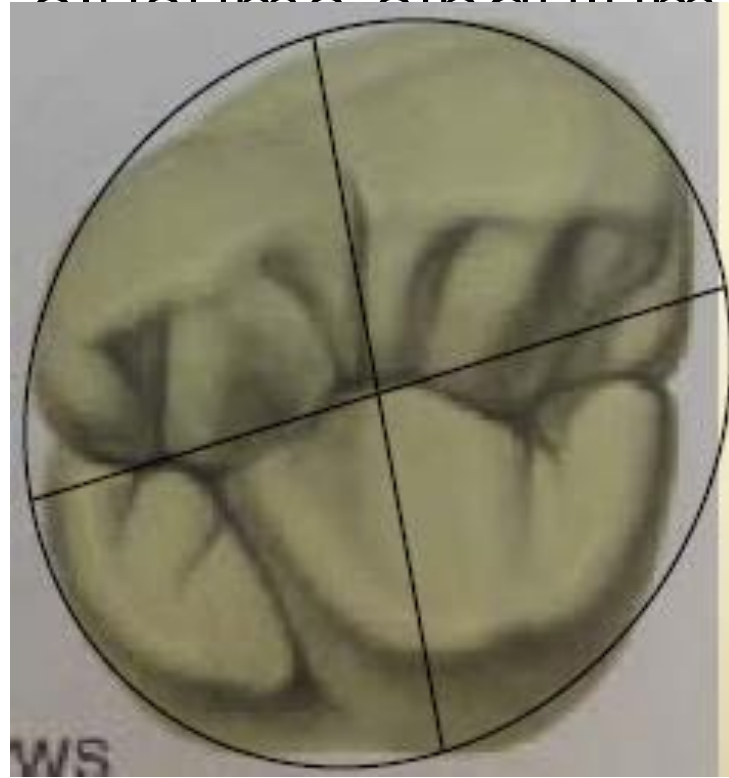
singulum adı verilir

EKVATOR

EKSENI

Ön dişlerin lingual yüzlerinin kole bölgesinde yer alan dışbükey lob formundaki çıkıntıya *sinusulum* adı verilir.

ÇÖKÜNTÜ TARZINDAKİ OLUŞUMLAR

Fossa

Sulkus (sulcus)

Gelişim Oluğu
(developmental groove)

Yan Oluklar
(supplemental groove)

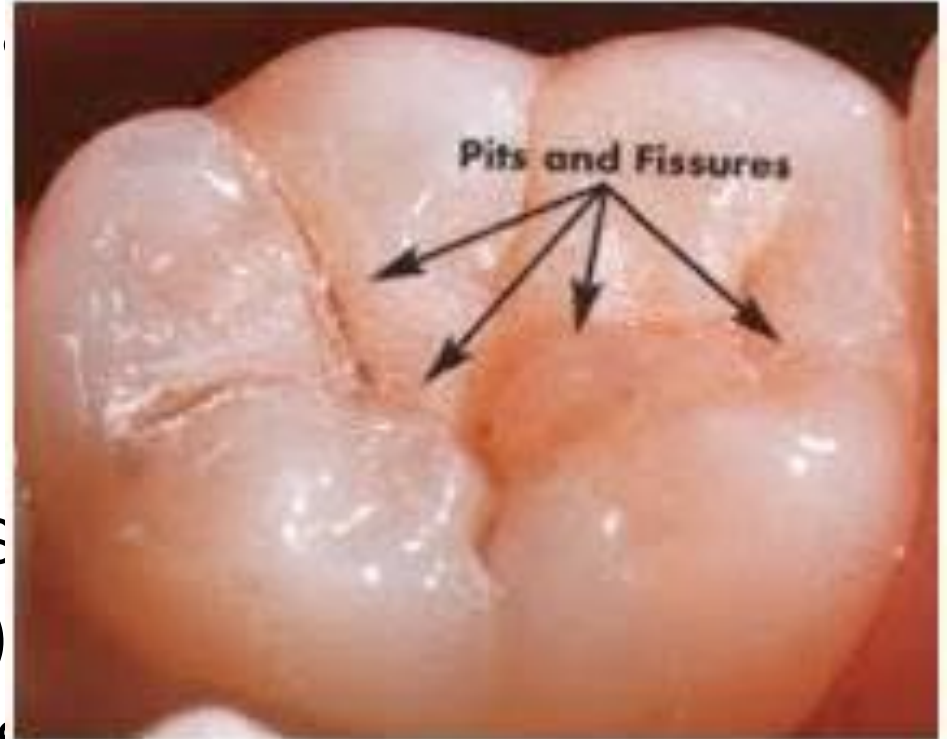
Pit

FOSSA

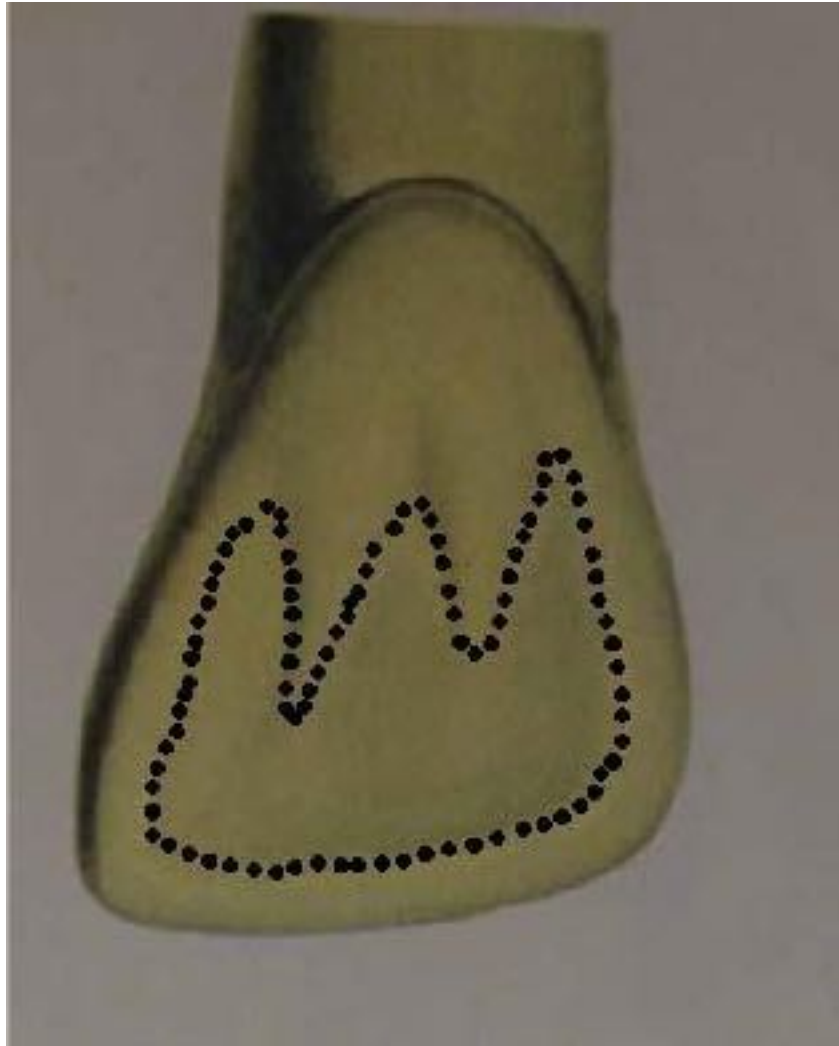
Ön dişlerin lingual yüzlerinde, arka grup dişlerin ise oklüzal yüzünde yer alan yuvarlak kenarlı, içbükey formdaki düzensiz çukurcuklar.

Lingual
Fossa
Oklüzal
Fossa

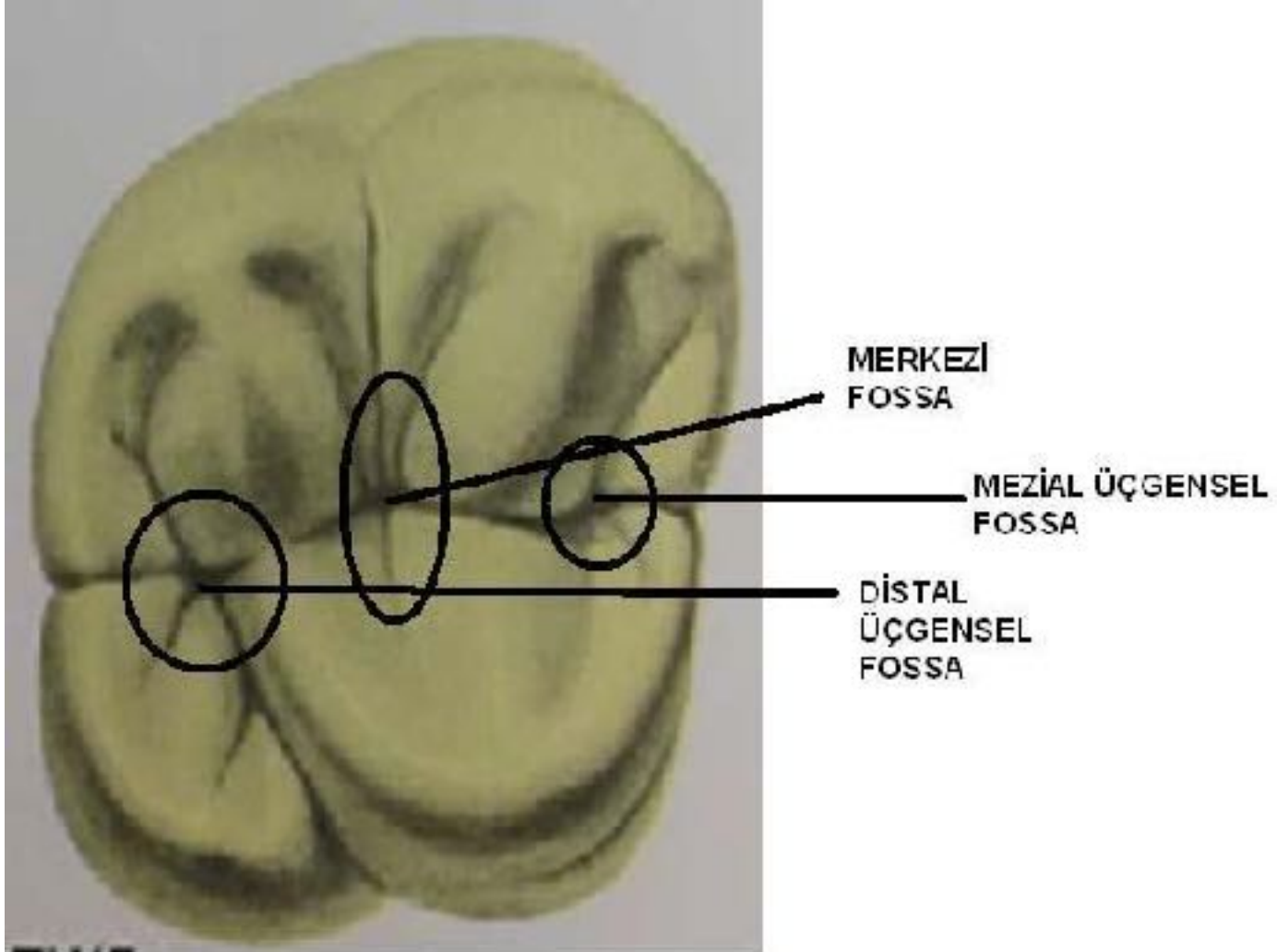
*Merkezi(santral) Fossa
*Üçgensel (triangular)
-Mezial Üçgensel Fossa

LINGUAL FOSSA

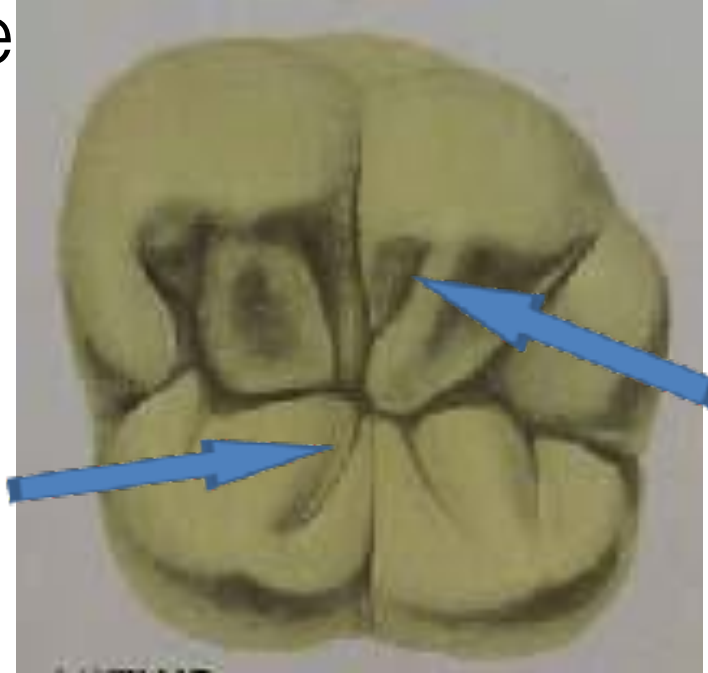

OKLUZAL FOSSA

SULK US

Arka grup dişlerin oklüzal yüzünde tüberkül ve kenar sırtların eğimlerinin bir açı altında birleşmesi sonucu oluşan uzun vadi şeklinde

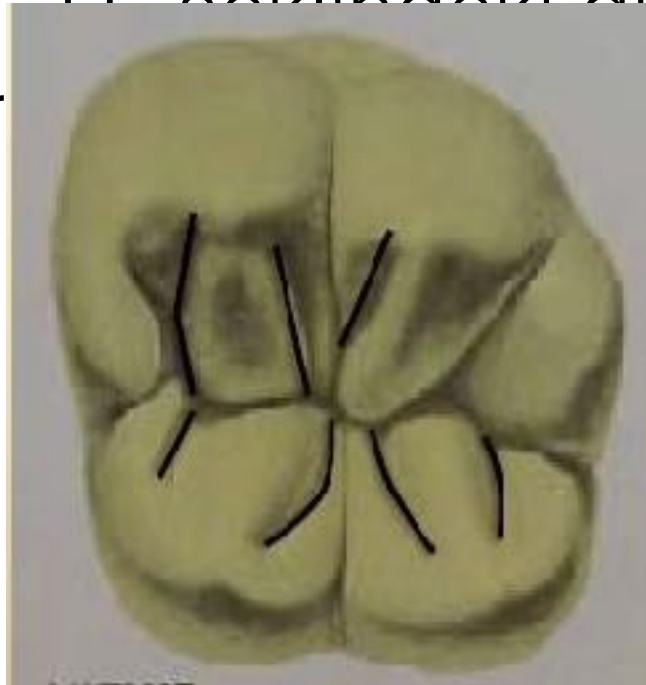
GELİŞİM OLUÇ U

Dişlerin gelişim döneminde gözlenen lob şeklindeki oluşumların birbirleriyle birleştikleri alanlarda oluşan sığ oluk tarzındaki giriştilere gelişimsel oluğu adı verilir.

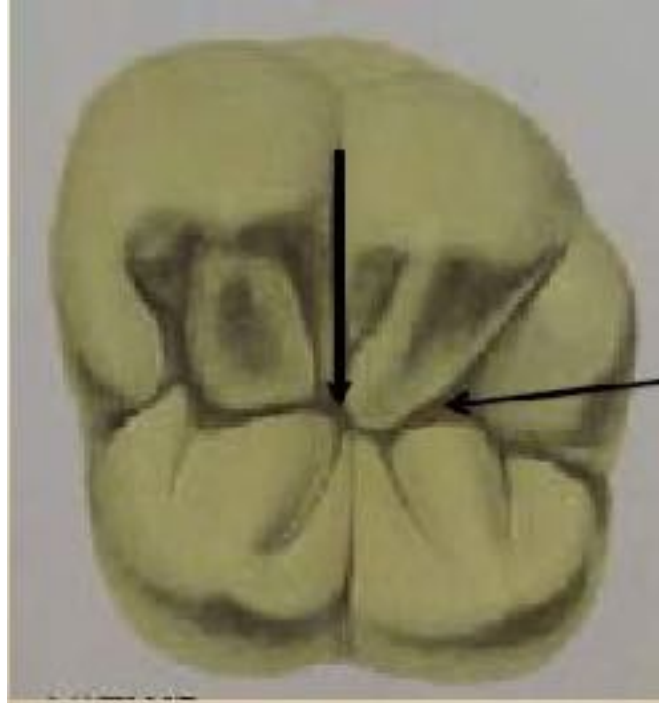
YAN OLUKLAR

Oklüzal yüzde gelişim oluklarından ayrılan ve tüberküllerin iniş yüzeylerinde yer alan, kısa ve siğ çizgisel formda, kesitleri genelde yuvarlak veya "U" şeklindeki girintilere yan oluk adı verilir

Pi
T

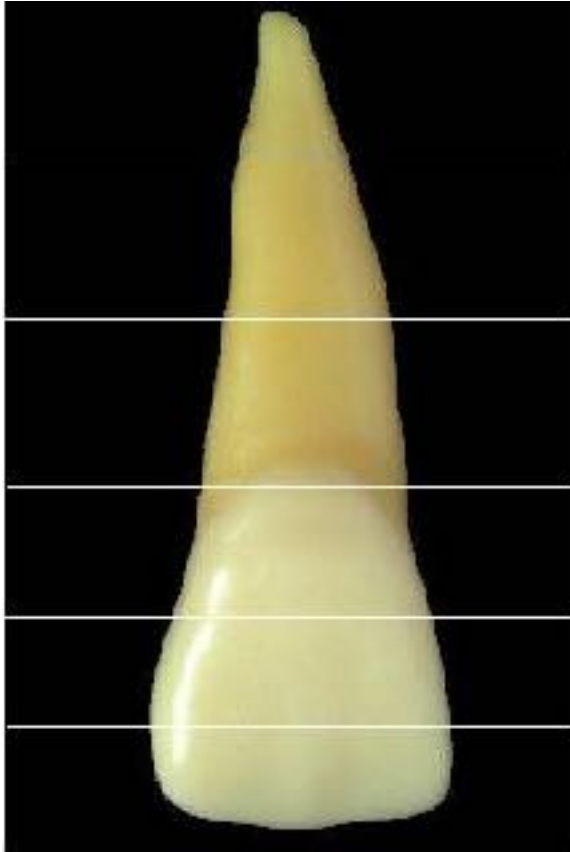
Arka grup dişlerin oklüzal yüzünde gelişim oluklarının kesiştiği yerlerde görölen iğne ucu şeklindeki sivri cukurcuklara pit adı verilir.

YAPAY BÖLÜNMELELER

Kron ve kök
yatay yönde
Kron ve kök
dikey yönde.

YATAY YÖNDEKİ BÖLÜNME LABİAL (BUKKAL)- LİNGUAL YÜZDE

APIKAL ÜÇLÜ

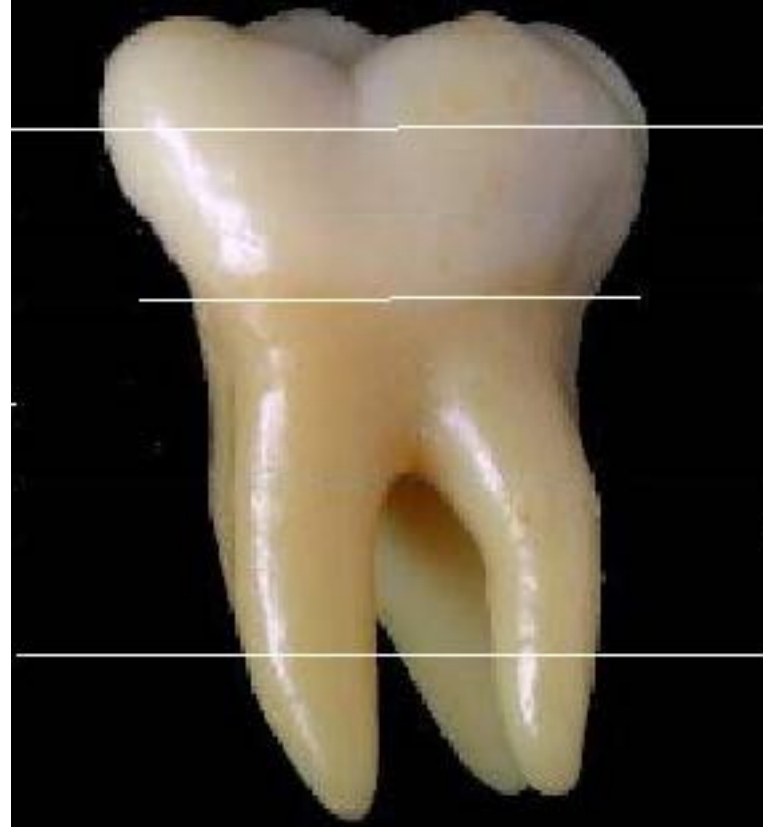
ORTA ÜÇLÜ

SERVİKAL ÜÇLÜ

SERVİKAL ÜÇLÜ

ORTA ÜÇLÜ

INSİZAL ÜÇLÜ

OKLÜZAL ÜÇLÜ

ORTA ÜÇLÜ

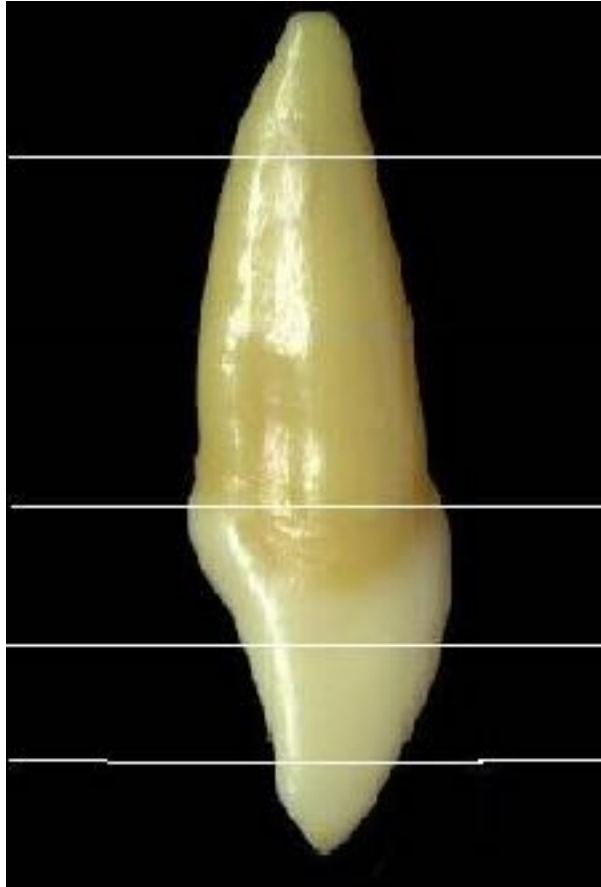
SERVİKAL
ÜÇLÜ

SERVİKAL ÜÇLÜ

ORTA ÜÇLÜ

APIKAL ÜÇLÜ

YATAY YÖNDEKİ BÖLÜNME MEZİAL veya DİSTAL ARA YÜZDE

APİKAL ÜÇLÜ

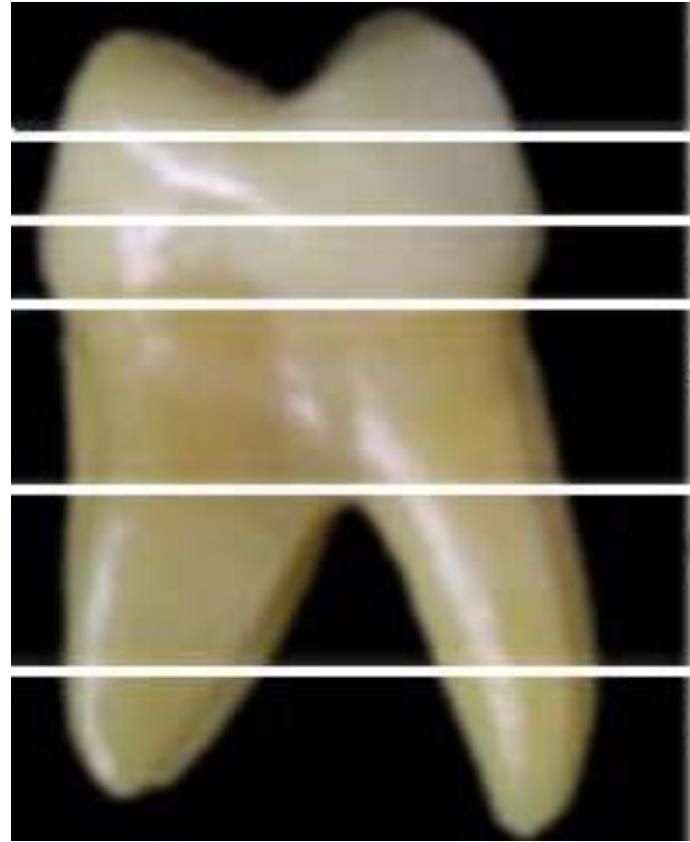
ORTA ÜÇLÜ

SERVİKAL ÜÇLÜ

SERVİKAL ÜÇLÜ

ORTA ÜÇLÜ

INSİZAL ÜÇLÜ

OKLÜZAL ÜÇLÜ

ORTA ÜÇLÜ

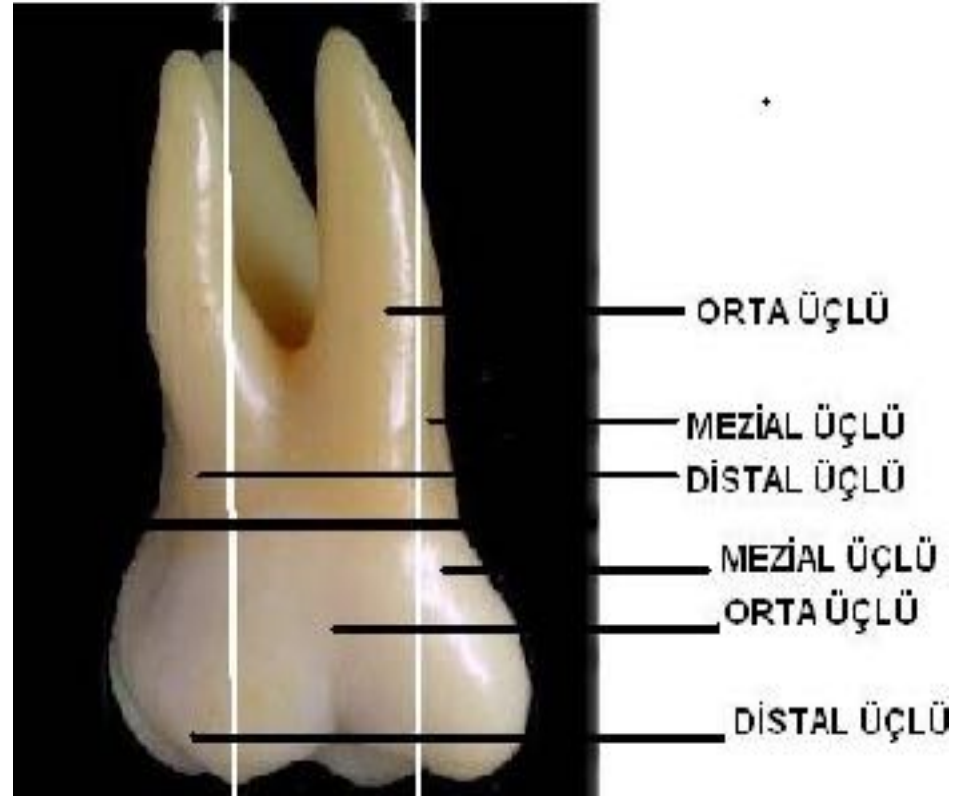
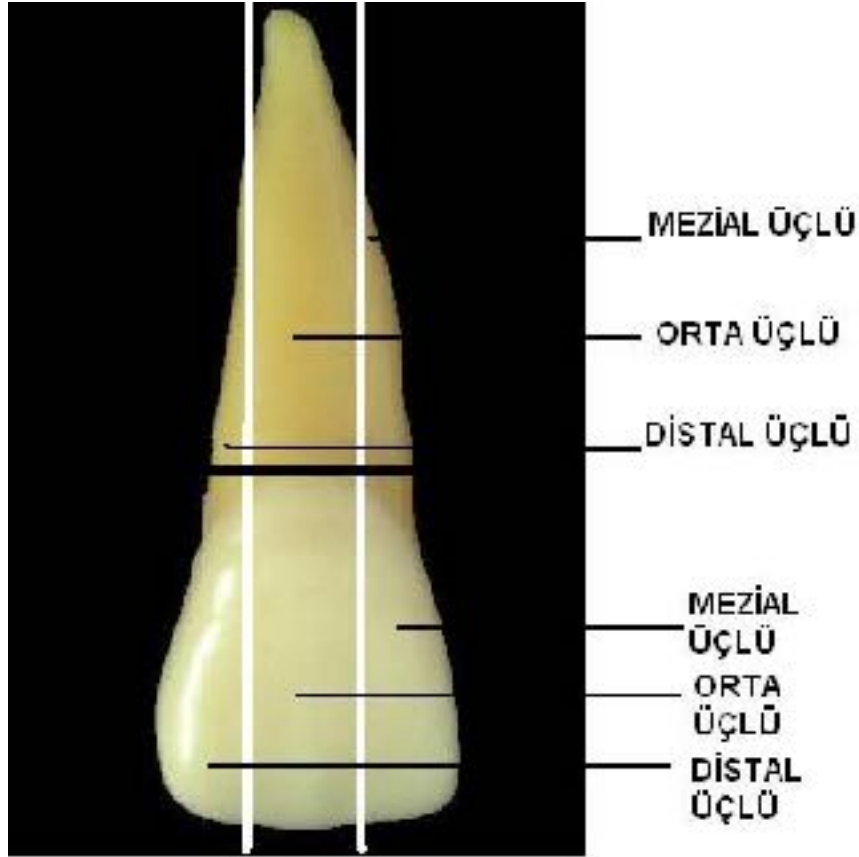
SERVİKAL ÜÇLÜ

SERVİKAL ÜÇLÜ

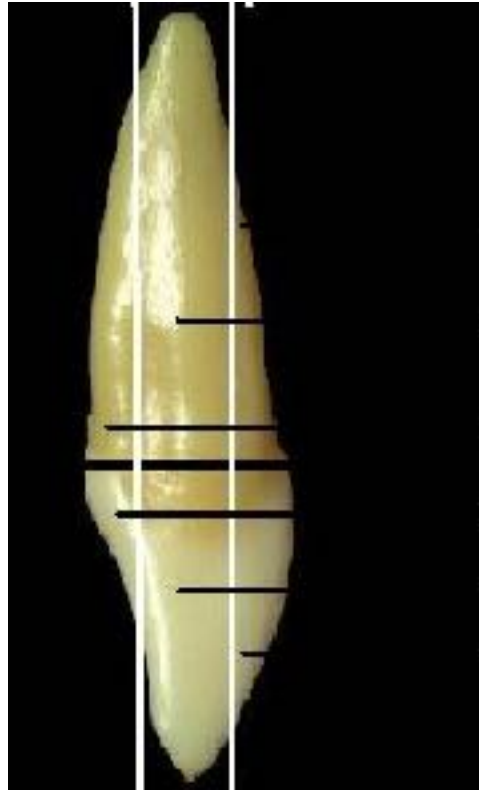
ORTA ÜÇLÜ

APİKAL ÜÇLÜ

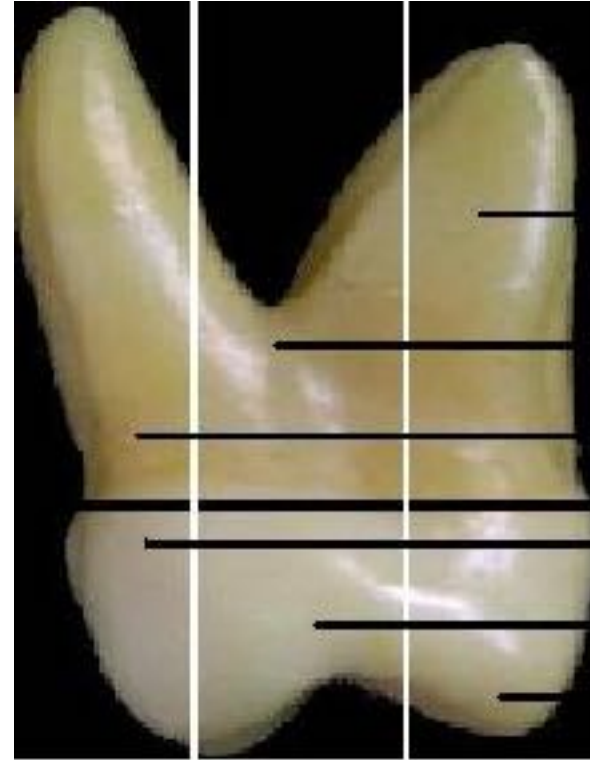
DIKEY YÖNDEKİ BÖLÜNME LABIAL (BUKKAL)- LINGUAL YÜZDE

DİKEY YÖNDEKİ BÖLÜNME MEZİAL veya DİSTAL ARA YÜZDE

LABIAL ÜÇLÜ
ORTA ÜÇLÜ
LİNGUAL ÜÇLÜ
LİNGUAL ÜÇLÜ
ORTA ÜÇLÜ
LABIAL ÜÇLÜ

BUKKAL ÜÇLÜ
ORTA ÜÇLÜ
LİNGUAL ÜÇLÜ
LİNGUAL ÜÇLÜ
ORTA ÜÇLÜ
BUKKAL ÜÇLÜ

DİŞLERDEKİ METRİK KAVRAMLAR

KRON

BOYU

KÖK

BOYU

MEZİO-DİSTAL ÇAP

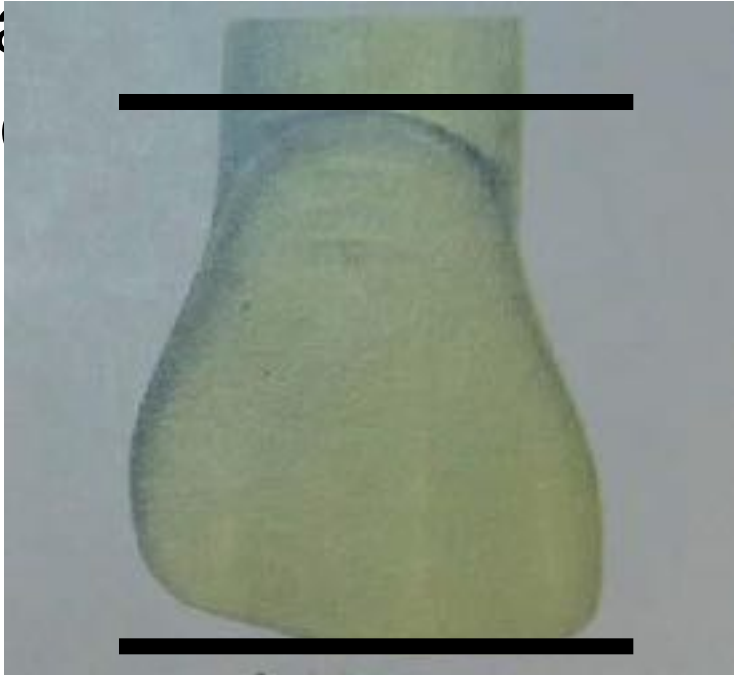
LABİO(BUKKAL)-

LİNGUAL ÇAP DİŞ

BOYU

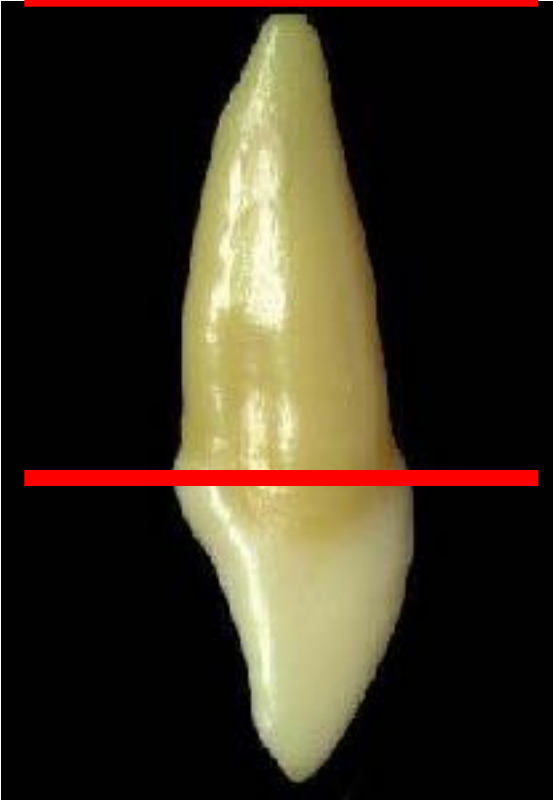
KRON BOYU

Bir dişin servikal çizgi ile insizal kenar (arka grup dişlerde oklüzal yüz) arasındaki dikey yöndeki boyutuna kron boyu adı verilir. Bu kavramda “ağız dişinin kron boyu”

KÖK BOYU

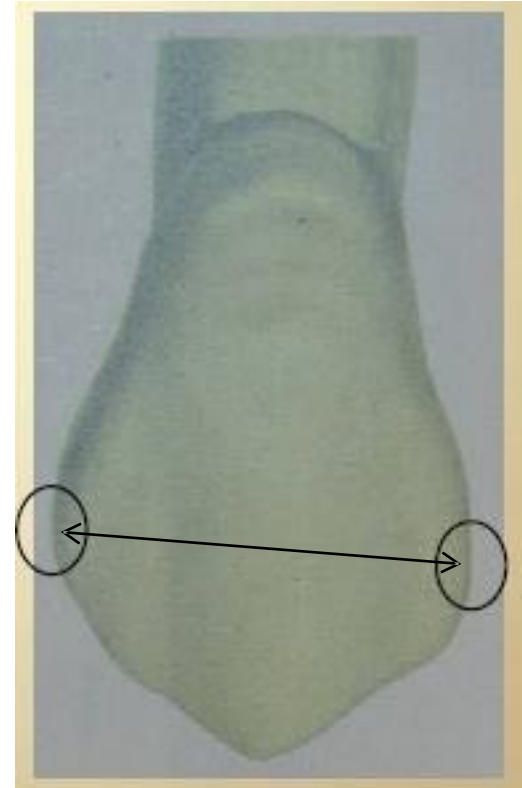
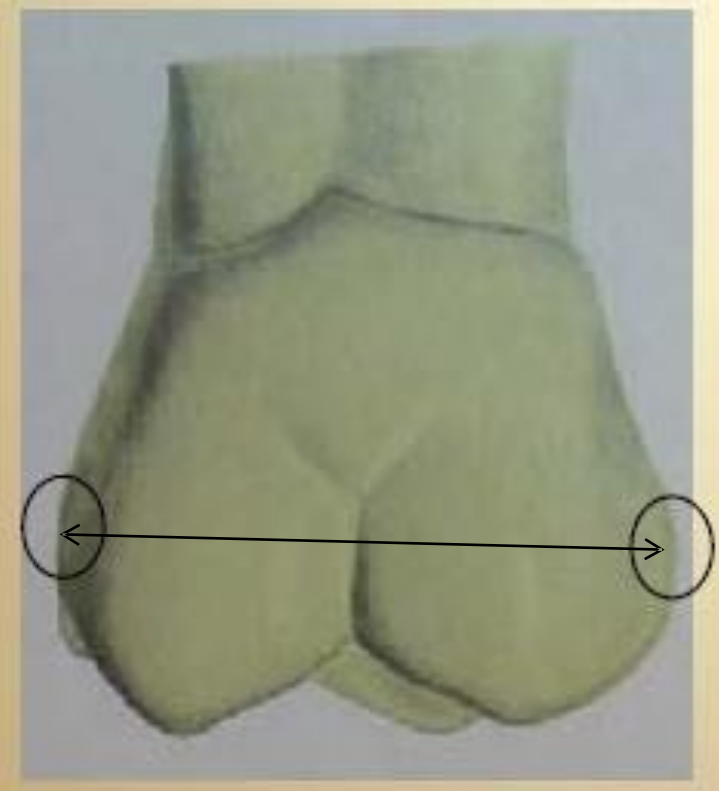
Bir dişin servikal çizgi ile apeks arasındaki dikey yöndeki boyutuna kök boyu adı verilir

MEZİO- DİSTAL ÇAP

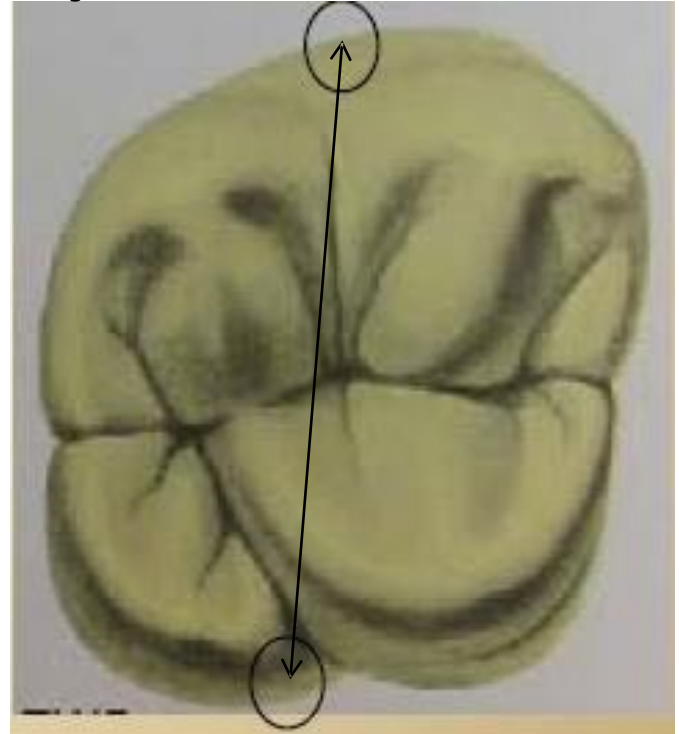
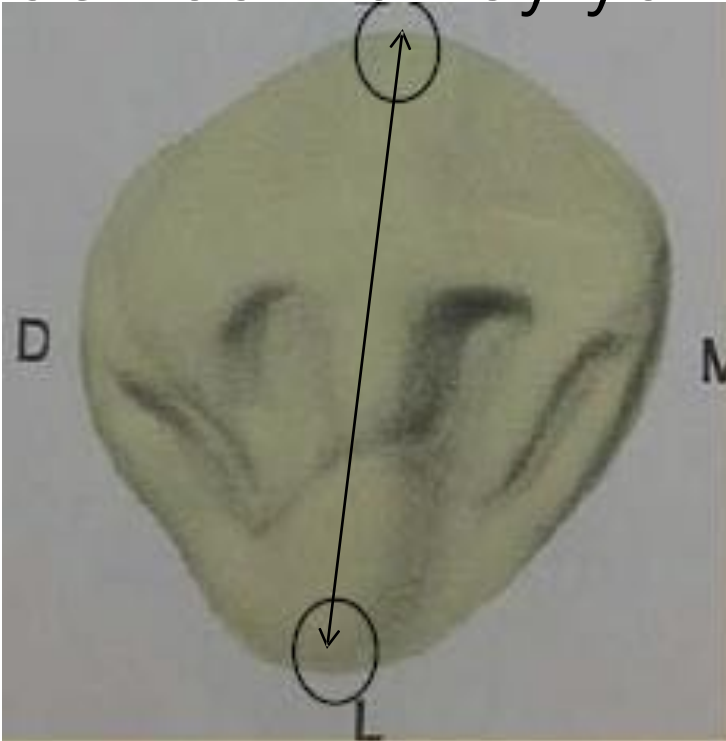
Bir dişin mezial ve distal yüzlerdeki en geniş olduğu alanlar arasındaki yatay

y

LABİO(BUKKO)- LİNGUAL ÇAP

Bir dişin labial (arka grup dişlerde bukkal) ve lingual yüzlerindeki en geniş olduğu alanlar arasındaki dikey yöndeki boyuttur.

DİŞ

BOYU

Ön grup dişlerde insizal kenar ile apeks arasındaki dikey yöndeki boyuttur. Arka grup dişlerde ise oklüzal yüz ile apeks arasındaki dikey yöndeki boyuttur. Diş boyutu diş boyutu olarak verilir.

Diş Formülleri

İnsan ağızında, doğumda alt orta kesici dişler sürmüştü olabilir. Doğumdan itibaren süt dişlerinin alt ve üst çene arklarında dizelenmeleri 2.5-3 yaşlarında tamamlanır

İrinci dişlenme devresinde (süt dişleri), ikinci dişlenme devresinde (sürekli dişler) gelişen küçükkaı dişleri (8 adet) ve 3. büyükkaı dişleri (4 adet) bulunmamaktadır.

İkinci dişlenme devresinde oluşan sürekli dişlerin tamamlanması ortalama 18-22

Diş Formülleri

İkinci dişlenme devresinde oluşan sürekli dişlerin tamamlanması ortalama 18-22 yaşlar arasında gerçekleşir

Diş Formülleri

Her bir dişin uzaydaki konumu belirlenecek şekilde harf, rakam ya da simgeler ile belirlenmesine « diş formülü» veya «dişlerin formüle edilmeleri» denir.

Diş Formülleri

Bu kapsamın içine; dişlerin fizyolojik konumları ile patolojik durumlarının, uygulanan tedavi türlerinin, harf ya da simgeler ile kısaltılarak belirtilmesi de girebilir.

Diş Formülleri

Hekimler arasında ve hekim ile teknik eleman arasında mesleki iletişimde diş formüllerinin, hataları en az indirerek basit ve doğru bilgi aktarımı açısından önemi büyüktür.

Diş Formülleri

En çok uygulanan ve pratik değeri olan diş formülleri;

- Chevron Sistemi
- International Sistem (A.D.A Sistemi)
- Avrupa Sistemi
- Zsigmond/ Palmer Sistemi
- Modifiye Sistem I
- Modifiye Sistem II
- F.D.I Sistemi (Federation Dentaire Internationale Sistemi)

Chevron Sistemi

Bu sistem sanal orta ekseni temel alan ve bu eksenin sağına ve soluna dişlerin numara ile sıralandırılması esasına dayanır.

Bu sistemde öncelikle bir kadran vardır. Kadranın üst bölümünün kesişme noktası üst çene santral dişlerinin değim noktasını, alt bölümünün kesişme noktası ise alt çene santral dişlerinin değim noktasını temsil eder.

Chevron Sistemi

	SAĞ	Orta oksal düzlemi (Orta çizgi)	SOL	
Üst	8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1		1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8	Oklüzal Düzlem
Alt	8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1		1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8	

Bu tabloda:

- 1= Sürekli üst, alt sağ ve sol orta kesici dişleri,
- 2= Sürekli üst, alt sağ ve sol yan kesici dişleri,
- 3= Sürekli üst, alt sağ ve sol köpek dişlerini,
- 4= Sürekli üst, alt sağ ve sol birinci küçükazı dişlerini,
- 5= Sürekli üst, alt sağ ve sol ikinci küçükazı dişlerini,
- 6= Sürekli üst, alt sağ ve sol birinci büyükazı dişlerini,
- 7= Sürekli üst, alt sağ ve sol ikinci büyükazı dişlerini,
- 8= Sürekli üst, alt sağ ve sol üçüncü büyükazı dişlerini belirlemektedir.

Chevron Sistemi

SÜREKLİ DİŞLER (Dentes permanentes)

	SAĞ	SOL
ÜST	8 7 6 5 4 3 2 1	1 2 3 4 5 6 7 8
ALT	8 7 6 5 4 3 2 1	1 2 3 4 5 6 7 8

* Sağ üst 2. küçük azı dişi: 5

* Sol üst sürekli 2.kesici dişi: 2

Chevron Sistemi

Orta Oksal Düzlem
(Orta Çizgi)

	SAĞ		SOL	
Üst	V, IV, III, II, I		I, II, III, IV, V	
	<u><u> </u></u>		<u><u> </u></u>	
Alt	V, IV, III, II, I		I, II, III, IV, V	Oklüzal Düzlem

Bu tabloda :

I= Süt üst, alt sağ ve sol orta kesici dişleri,

II= Süt üst, alt sağ ve sol yan kesici dişleri,

III= Süt üst, alt sağ ve sol köpek dişlerini,

IV= Süt üst, alt sağ ve sol birinci büyükazı dişlerini,

V=Süt üst, alt sağ ve sol ikinci büyükazı dişlerini formüle etmekte-

dir.

Chevron Sistemi

SÜT DİŞLERİ (Dentes decidai)

SAĞ

SOL

ÜST	V	IV	III	II	I		I	II	III	IV	V
ALT	V	IV	III	II	I		I	II	III	IV	V

* Sağ üst süt birinci kesici diş : I

* Sol üst süt birinci büyük azı dişi : IV

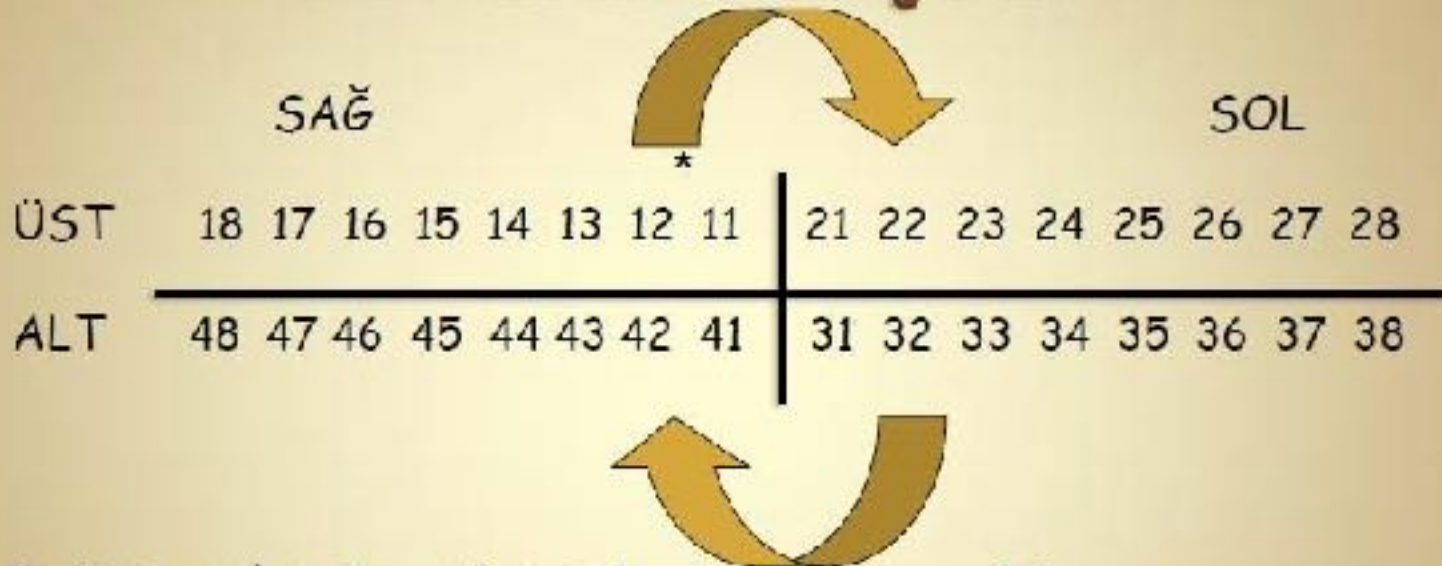
FDI Sistemi

Sürekli ve süt dişlerini kapsayan her 1/4 çene, birden sekize kadar numara ile belirlenmekte ve her numaranın sağına ilave edilen rakam ilgili dişi simgelemektedir.

FDI sisteminde Chevron sistemindeki olası hataları en aza indirmek planlanmıştır. Bu sistemde her bir diş ikili numara sistemiyle kodlanmıştır. Bu numaralardan ilki dişin ağızda

FDI Sistemi

SÜREKLİ DİŞLER

* Sağ üst birinci küçük azı dişi : 14

* Sol üst sürekli ikinci keser diş : 22

FDI Sistemi

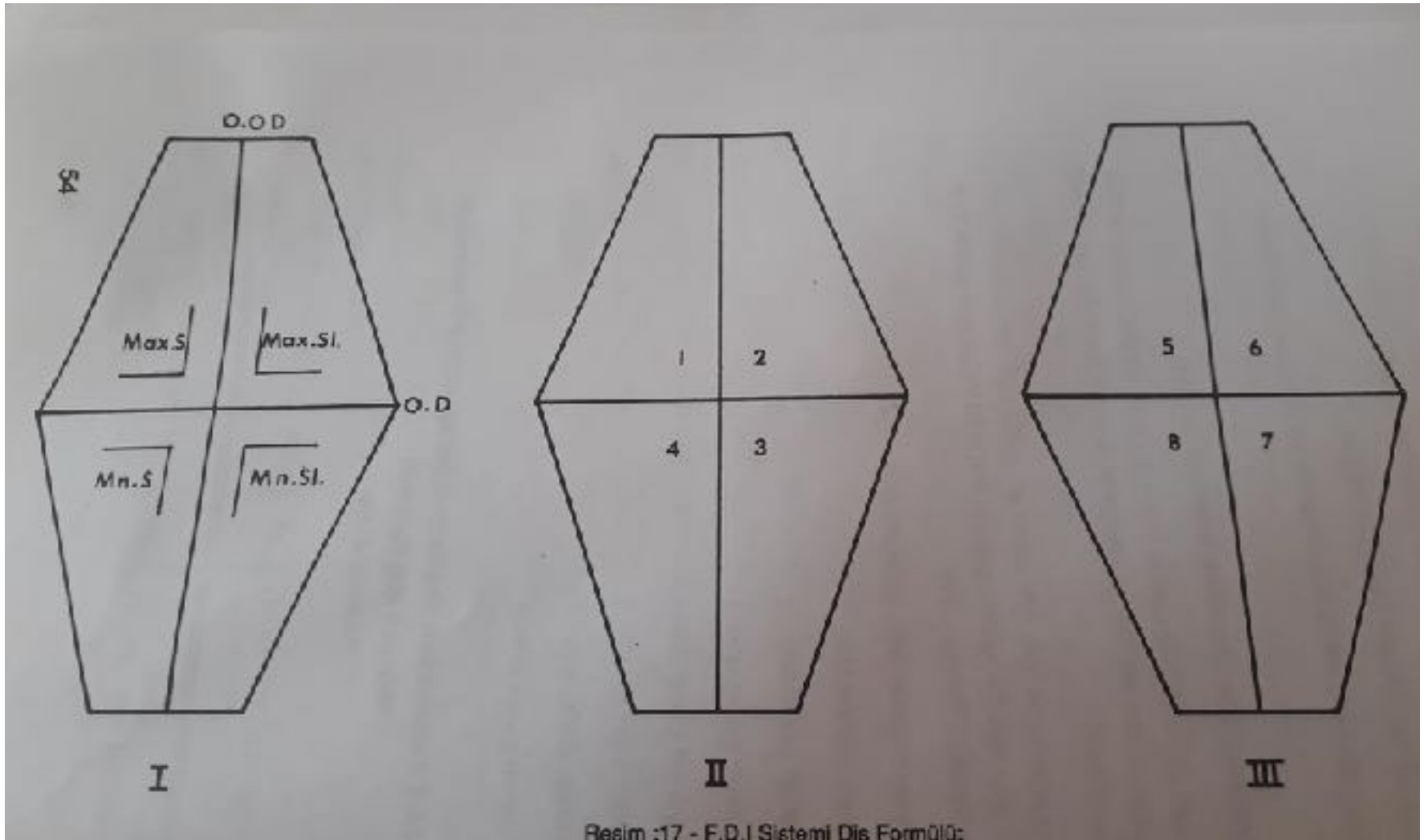
SÜT DİŞLERİ

	SAĞ	SOL
ÜST	55 54 53 52 51	61 62 63 64 65
ALT	85 84 83 82 81	71 72 73 74 75

* Sağ üst süt birinci kesici diş : 51

* Sol alt süt kanin dişi : 73

FDI Sistemi

Resim :17 - F.D.I Sistemi Dis Form010: